САМОСТІЙНА УКРАЇНА

ЛИПЕНЬ, СЕРПЕНЬ, ВЕРЕСЕНЬ, 1968

INDEPENDENT UKRAINE

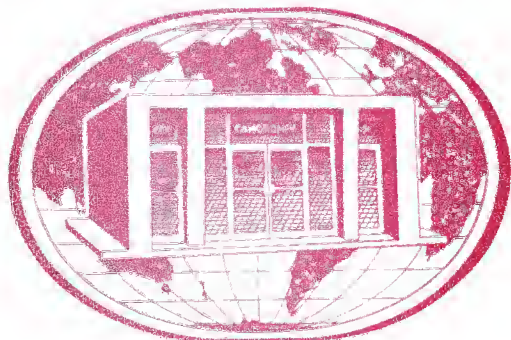

Києво-Печерська Лавра. (Вид з літака)

ЧІКАГО — НЬЮ-ЙОРК

САМОСТІЙНА УКРАЇНА
INDEPENDENT UKRAINE

2315 West Chicago Avenue
Chicago, Ill., 60622
Ukrainian Monthly
Edited by Editorial Staff
Editor in Chief Michael Panasiuk
Yearly subscription $5.00, single copy 50 cents.
Mailed at Chicago, Illinois.
Published by the
Organization for the Rebirth of Ukraine
Cooper Station P. O. Box 4
New York, N. Y., 10003

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

РІК XII ЛИПЕНЬ, СЕРПЕНЬ, ВЕРЕСЕНЬ, 1968 Ч. 7, 8, 9 (231, 232, 233)

Д-р Петро Стерчо
Пресовий Референт ЦУ ОДВУ

XXIX-ИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ З'ЇЗД ОДВУ

В сорокову річницю існування та безперебійної своєї діяльности Організація Державного Відродження України відбула свій Двадцятьдев'ятий З'їзд, присвячений діловому розглядові цілей і завдань ОДВУ, підсумкам осягів і невдач впродовж останніх сорок років і наміченню пляну праці на найближчі два роки. Тому, що відзначення Сороклітього Ювілею ОДВУ заплянованo на кінець листопада в Ню Йорку, XXIX-ий З'їзд мав чисто діловий характер.

З'їзд відбувся на власній Оселі ім. Олега Ольжича в Лігайтоні, Пенсильванія, у днях 31-го серпня та 1-го вересня 1968 р. Крім звітування оступаючих керівних і контрольних органів, дискусії над звітами та вибору нових керівних і контрольних органів ОДВУ на чергову дво-річну каденцію, на порядку нарад були доповіді ред. Ярослава Гайваса п. н. «На дорозі нового», д-р Зенона Городиського п. н. «Сучасна українська політика й Український Націоналістичний Рух», ред. Михайла Панасюка про «Організаційні завдання» та Миколи Плав'юка про «Проблеми українського суспільно-громадського життя після Першого Світового Конгресу Вільних Українців».

Відкриваючи першу, урочисту сесію З'їзду в першому дні нарад, Голова Центральної Управи ОДВУ проф. д-р Богдан Т. Гнатюк привітав Президента Українськоої Народної Республіки в екзилі, Вельмидостойного пана Миколу Андрієвича Лівицького, який прибув на залю нарад у супроводі Голови Представництва Виконавчого Органу УНРади п. інж. Івана Крамаренка, членів виконавчого Органу УНРади пп. д-ра Володимира Михайлова й д-ра Зенона Городиського та ґенерала Валійського, як також пань з ОДВУ і УЗХ, які привітали Президента квітами перед входом на залю. Учасники З'їзду привітали оваційно, стоячи й довготривалими оплесками Президента УНР, який уосіблює тяглість національно-політичної Суверенности й Соборности Української Народньої Республіки, покладених в їх основу Актами 22-го Січня 1918 та 1919 рр. За привернення постанов цих Великих Актів змагає ОДВУ вже сорок років і З'їзд гостро засудив всякі ухили від основних принципів цих Актів.

Не менше щиро вітав Голова ЦУ ОДВУ приявного на залі нарад Генерального Секретаря СКВУ п. Миколу Плав'юка, якому учасники З'їзду також вчинили овацію, як також представників Українського Конґресового Комітету та ЗУДАК-у (проф. д-р Матвій Стахів), Українського Народного Союзу (інж. Степан Куропась), Українського Робітничого Союзу (п. Антін Батюк), Союзу Українців Католиків

«Провидіння» (д-р Олександир Білик) Українського Золотого Хреста (д-р Марія Квітковська), Об'єднання Академічних Товариств Національного Солідаризму «Зарево» (Павло Дородинський), як також довголітнього секретаря й Голову ОДВУ п. Володимира Різника, а зокрема декана о. шамб. Степана Тиханського, який розпочав праці З'їзду спеціяльною молитвою в намірені З.їзду. Згаданих запрошено до Почесної Президії, яку поповнено згодом д-ром Степаном Росохою, б. Заступником Голови Сойому Карпатської України, який прибув на З'їзд пізніше.

У своєму вступному слові Голова ЦУ ОДВУ проф. д-р Б. Т. Гнатюк ствердив, що покладені в основі діяльности ОДВУ перед сорока роками цілі й завдання ОДВУ ще не здійснено, бо український нарід ще все поневолений, але він ще все бореться всіми йому доступними засобами за своє визволення і ОДВУ і надалі допомагатиме йому в цій боротьбі. Пригадав він учасникам З'їзду, що сл. п. полк. Євген Коновалець враз із Основоположниками ОДВУ вбачали в організованій українській спільноті поза межами окупованої України запілля української визвольної боротьби. Щоб ця наша спільнота могла належно виконати завдання цього запілля, вона мусить бути політично сконсолідована й громадсько зцементована у відношені до основних цілей і завдань.

Вітаючи З'їзд від Державного Центру УНР, Президент Микола Лівицький пригадав великий вклад діячів Українського Націоналістичного Руху в тому часі під проводом полк. Андрія Мельника в реорганізацію Д. Ц. УНР, підкреслив важливість моральної й матеріяльної допомоги ОДВУ для Державного Центру й апслював до посилення намагань об'єднати всі національно-державницькі сили в рямках УНРади. Голова Україського Робітничого Союзу п. Антін Батюк ствердив корисну співпрацю поміж УРСоюзом і ОДВУ, зокрема по лінії упорядкування суспільно-громадського життя в ЗСА. Проф. д-р Матвій Стахів, вітаючи З.їзд від УККА та від ЗУДАК-у, ствердив, що так як у рямцях Державного Центнру УНР існують всесторонні можливості для сконсолідованої праці всіх українських самостійницьких середовищ, включно з Гетьманцями, так і в суспільно-громадській Централі ЗСА — УККА — повинні бути об'єднані всі організації, групи й установи. Д-р Олександер Білик у своєму слові підкреслив наявність спільности заінтересувань ОДВУ й «Провидіння», зокрема те, що членство обидвох організацій звернене лицем до Рідних Земель. Здобуттям і виданням документів з Рідних Земель, споріднені з ОДВУ діячі з Українського Націоналістичного Руху не тільки сколихнули патріотичними почуваннями української спільноти, але й знову вивели Українську Справу на шпальти світової преси. Складаючи привіт від Українськогоо Народного Союзу, інж. Степан Куропась підкреслив, що від самих початків існування ОДВУ поміж УНСоюзом і ОДВУ була дуже близька співпраця, бо в 1930-тих роках майже всі діячі УНСоюзу були одночасно діячами ОДВУ, а в багатьох випадках Відділи ОДВУ були одночасно Відділами УНСоюзу. Єднали їх у минулому й повиннні єднати їх і в майбутьому спільні ідейні заложення.

Першу сесію З'їзду закінчено вибором ділової Президії З'їзду та з'їздових комісій.

З'їздом проводила президія у складі пп. д-ра Володимира Комаринського, інж. Степана Куропася та проф. Якова Кьованого. Секретарювали проф. Степан Стецик і проф. Андронік Копистянський.

Номінаційна Комісія: Микола Бігун, Степанія Букшована, інж. Ярослав Варивода, проф. Степан Стецик, Петро Ґенґало, полк. Іларіон Поліщук і ред. Михайло Панасюк. Мандатна Комісія: д-р Роман Клюфас, Михайло Граб і Роман Крупка. Фінансова Комісія: Інж. Омелян Суховерський, д-р Роман Клюфас, проф. Степан Стецик, інж. Василь Колодій, Михайло Граб, мгр. Володимир Яців і мґр. Іван Скочиляс. Комісія Просьб і Скарг: д-р Богдан Левицький, інж. Іван Харамбура, Зиновій Михайлевський, Любомир Білик, Микола Курчак і Лев Куделя. Резолюційна Комісія: д-р Зенон Гороодиський, Павло Дорожинський, проф. Яків Кльований, мґр. Михайло Середович та інж. Богдан Гасюк. Статутова Комісія: д-р Володимир Комаринський, д-р Богдан Левицький, др Володимир Михайлів, мґр. Михайло Середович і Микола Смерека. Комісія для справ Оселі ім. Ольжича: Микола Бігун, Володимир Різник, інж. Василь Колодій, Степан Селешко, Іван Яремчук, Микола Ящук, мґр. Теодозій Онуферко, д-р Мирослав Чаповський, інж. Михайло Белен-

дюк і Володимир Зуляк. Рівно ж діяла на З'їзді Комісія для Верифікації Протоколу з попереднього З'їзду: д-р Роман Клюфас, Павло Дорожинський та інж. Ярослав Варивода.

***

Звітування уступаючих органів розпочав Голова Богдан Гнатюк, стверджуючи, що минула дворічна каденція ОДВУ була дуже важлива на події, що вимагали від Центральної Управи колосального вкладу праці, коштів, подорожей і т. п. Ствердив він, що тільки завдяки великому вкладові праці чільних членів Центральної Управи вдалося вив'язатися із завдань, що стояли перед Центральною Управою Ствердив він зокрема, що підготова ІХ-ого Конгресу УККА й поконгресові намагання привернути правопорядок в УККА вимагали багато зусиль. Хоч у принципі осягнено порозуміння, не з вини ОДВУ консолідацію в УККА не приверено. В цетрі діяльности ОДВУ була підготова до першого Світового Конґресу Вільних Українців, що його заініціював був сл. п. полк. Андрій Мельник. Намагання нашого середовища, при вияві доброї волі партнерів, довели до надзвичайного успішно відбутого СКВУ в листопаді 1967 р. Відбуття СКВУ дало доказ того, що наші концепції скорше чи пізніше українське громадянство приймає за свої та переводить їх у життя. СКВУ треба вважати найбільшим осягом нашого середовища від часів державного будівництва в Карпатській Україні. Відбута під час СКВУ конференція ОДВУ та споріднених організацій мала колосальний успіх, який був підсилений появою на СКВУ виданою нашим середовищем книжки Вячеслава Чорновола «Лихо з Розуму». Не поминув Голова й деяких недоліків. Насамперед висловив жаль, що прийшлося розійтися з партнерами з колишнього Комітету Громадської Єдности але сталося це з огляду на принципові розходження поміж ОДВУ і деякими з них. Зокрема ОДВУ не могла стати на шлях роздвоєння організованого українського суспільно-політичного життя, а тому Центральна Управа вирішила залишитися в УККА і не входити до складу новоствореної конкуренційної централі — Асоціяції Українців Америки. Це питання повинен вирішити З'їзд остаточно.

Перший Заступник Голови інж. Степан Куропась зупинився зокрема на своїй діяльності в Шикаго, головно на пості Голови Української Американської Видавничої Спілки, якої головним акціонером є Центральна Управа ОДВУ, поїздок на імпрези Відділу ОДВУ в Денвер, Колорадо, та участи в кількох засіданнях Центральної Управи й репрезентації ОДВУ на різних імпрезах. Ствердив він, що Спілка працює успішно, бо не тільки видає «Самостійну Україну», але й видала вона ряд цінних книжок.

Заступник Голови Ярослав Гайвас виконував обов'язки голови у відсутності д-ра Б. Гнатюка, зокрема підчас минулого та цього літа. Але центром його заінтересування з рамени ЦУ ОДВУ була справа підготови до ІХ-го Конресу УККА, а відтак репрезентація ОДВУ в Комітеті Громадської Єдности, в якому займав він пост Голови й допровадив до принципового узгіднення позицій УККА й КГЄ, що було завершено підписанням спільної заяви членами Консолідаційної Комісії УККА з одного боку та представниками КГЄ з другого в першій половині вересня 1967 р. Звітуючий ствердив, що УККА в принципі прийняв усі сформульовані ним, як Головою КГЄ, постуляти, що повинні лягти в основу структури й діяльности УККА, як сконсолідованої суспільно-громадської централі. На жаль, по його відході (на власне бажання) з посту Голови КГЄ, нові керівники КГЄ не завершили діла, що було на добрій дорозі. За свої невдачі стали вони винувати чільних діячів ОДВУ. Це довело до остаточного розходження поміж ними й нами.

З огляду на те, що ОДВУ в принципі завжди стояла на принципі повної консолідації всіх національно-творчих сил в одній централі, в політичній площині в єдиному Державному Центрі УНР, а в царині суспільно-громадської діяльности в єдиній всіх об'єднуючій суспільно-громадській централі в кожній країні, що сконсолідовані тепер у СКВУ в світовому маштабі, ред. Гайвас запропонував З'їздові потвердити дотеперішнє становище Центральної Управи ОДВУ в справі членства ОДВУ в УККА та намагання представників у органах УККА й надалі змагати до приверненя повної консолідації в рямках УККА на правопорядковоій базі. Це становище, по вичерпній дискусії учасниками З'їзду, було однодушно (при кількох стриманих) приняте З'їздом.

Заступник Голови д-р Денис Квітковський

не міг прибути на З'їзд, тому, на внесок Б. Гнатюка, вислано йому, як також відсутньому Почесному Голові проф. д-ру Олександрові Грановському, привітальну телеграму з побажаннями повороту до кріпкого здоровля.

Серцем діяльности кожної організації є її справно діючий Секретаріят. Саме таким серцем ОДВУ був її Генеральний Секретар д-р Роман Клюфас, який у складній ситуації відсутности допоміжної канцелярійної сили вів Секретаріят ОДВУ так справно, як лише в даних обставинах можна було його вести. Голова ЦУ спеціяльно дякував д-рові Клюфасові за його труд. Десятки обіжних листів, розісланих у тисячах примірників, десятки написаних протоколів із засідань Центральної Управи та її Президії, сотні написаних окремих листів до Відділів, до поодиноких членів, до різних інституцій — це була та муравлина праця Секретаря, що її ніде не видно, але вона є справжнім виявом душі ОДВУ, думок Центральної Управи й настанов для діяльности Відділів і поодиноких членів. Може ніхто з членів Центральної Управи не переживав так глибоко успіхи й поразки ОДВУ за останні два роки, а в тому й щирі намагання ОДВУ довести до завершення консолідації, як д-р Клюфас.

Фінансовий Секретар інж. Омелян Суховерський лаконічною мовою цифер говорив про успіхи й невдачі ОДВУ за останні два роки. Насамперед ствердив він факт, що ОДВУ є власником Оселі ім. Олега Ольжича, якої вартість дорівнює біля двом соткам тисяч долярів, є вона головним акціонером (55% усіх акцій) Української Американської Видавничої Спілки в Шикаґо, якої майно становить біля двісті тисяч долярів у виді трьох домів, друкарні, книгарні та поважного запасу добрих книжок. Обидві ці інституції служать національно-виховним цілям української спільноти. Оце вже десять років підряд Український Золотий Хрест провадив відпочинкові табори для молоді, даючи допомогу в безкоштовному перебуванні незаможнім дітям, сиротам, тощо. Спілка, натомість, поруч друку «Самостійної України», видала ряд цінних книжок, от хоча б пера проф. Євгена Онацького, проф. Олександра Грановського, поета Теодора Курпіти, ілюстрованого букваря для передшкілля, курінного Макса Скорупського про УПА, праці Ярослава Гайваса, д-ра Якова Шумелди, проф. Юрія Пундика і багато інших.

Центральна Управа, як така, діяла в рямках дуже скромного бюджету в сумі біля двадцяти тисяч долярів. Але в системі ОДВУ переведено дуже успішно збірку на Паризький Осередок, що нею керував Роман Шраменко, в сумі біля тринадцяти тисяч долярів, як також на допомогу й оборону політичних в'язнів в Совєтському Союзі під кермою д-ра Володимира Михайлова, пані Степанії Букшованої та д-ра Романа Клюфаса. Братня Організація ОДВУ — Український Визвольний Фонд, на чолі з д-ром Володимиром Михайловим, веде успішно свою ділянку роботи.

На запрошення Центральної Управи ОДВУ провів фінансову аналізу господарки Оселі ім. О. Ольжича фахівець інж. Василь Колодій. У своєму інформаційному звіті зазнайомив він учасників З'їзду із господарським станом Оселі, ствердивши, що через касу Оселі впродовж останніх десятьох років перейшло біля 260.000 дол. витрат і дещо менше приходів. Подав він свої пропозиції відносно покращання господарювання на Оселі. Його доповнив своїм словом Голова Управи Оселі мгр. Теодосій Онуферко, який зокрема звернув увагу на труднощі, що виринають із щоденної праці на Оселі, вказуючи на потребу постійного її господаря. Микола Лаба подав балянсові цифри УАВСпілки в Шикаґо й запевнив, що Спілка діє з успіхом, доказом чого це виплачування 10%-ової річної дивіденди на уділи, як також те, що ціна кожної акції, в номінальній вартості дол. 100., тепер виносить дол. 143,27. Власниками акцій Спілки, поруч ЦУ ОДВУ та деяких Відділів ОДВУ, є тільки члени ОДВУ. Так постановляє Статут УАВСпілки.

Проф. д-р Петро Стерчо, Пресовий Референт в уступаючій Центральній Управі, ствердив, що орган ОДВУ, місячник «Самостійна Україна» виходить оце вже впродовж 21-ого року й Пресова Референтура застановлялася над тим, у який спосіб найкраще задовільнити наростаючі потреби мережі ОДВУ та її членства. Зросла потреба не тільки більшого скріплення зв'язку поміж Центральною Управою та Відділами, не тільки поміж Центральною Управою і широким загалом Членства ОДВУ, але й зросла необхідність власної три-

буни, з якої ЦУ могла б говорити до широких кол українського грмадянства й кожночасно займати становище до нуртуючих у громаді проблем своєчасно. З другого боку, не можна покинути серіозну розробку проблематики українського національно-духового, культурного, плітичнго і т. п. життя. Тому згідно з рекомендаціями конференції для пресових справ, що відбулася ще в квітні 1967 р. у Філядельфії, треба було б приступити до реалізації видавання часописного типу органу ОДВУ, з одного боку, а перетворення існуючого журналу «Самостійна Упраїна» з місячника на квартальника. З'їзд відтак прийняв ці рекомендації з тим, щоб їх переводити в життя в міру можливостей.

Проф. д-р Юрій Мачук, Культурно-Освітній Референт ОДВУ, ствердив, що його референтура діяла по лінії загально-громадській радше ніж у стисло ОДВУ-івській. Цього вимагав характер діяльности цієї референтури, цього вимагали загально-національні цілі українського національного виховання. Коцентрував він свою діяльність у Шкільній Раді УККА, на посту Годови Стипендійної Комісії Кураторії Студій Українознавства при Пеннсильвенійському Університеті в Філядельфії, де вони проходять вже впродовж десяти років при майже ніяких коштах для української громади, як також по лінії становища інспектора суботніх шкіл українознавства, зокрема у Філядельфії та околиці. Проф. Юрій Мачук просив, щоб не вибирати його до ЦУ ОДВУ на чергову каденцію з огляду на його виїзд з Філядельфії до Шикаґа.

Референтка Суспільної Опіки пані Степанія Букшована сконцентрувала увагу учасників З'їзду на потребі всебічної допомоги переслідуваним культурним діячам на Рідних Землях, які мужньо піднесли голос в обороні людської гідности, національної чести українського народу та його права бути самобутнім. В імені Комітету Допомоги й Оборони Переслідуваних зложила вона особливу подяку щедрим жертводавцям, які бодай частинно дали змогу фінансувати подорож представника ОДВУ, д-ра Дениса Квітковського, на світову Конференцію для Справ Прав Людини в Тегерані, де український вільний світ заговорив сконсолідовано в обороні В. Чорновола й товаришів. Жаліла пані Букшована, що розгорнена акція не вповні задовільнила очікувань, а ще менше пекучих потреб. Апелювала, щоб акцію продовжувати й підтримати в цій цілі Український Золотий Хрест, що продовжуватиме цю допомогу.

Референт Зовнішніх Зв'язків п. Петро Ґенгало закінчив звітування членів уступаючої Центральної Управи, вказуючи на те, що ОДВУ завжди працювала для української громади і серед неї, маючи завжди загально-українські інтереси в центрі уваги. Тому-то його Референтура, властиво, була всюди, всюди працювала, де працювали члени ОДВУ, хоч і важко було б вказати на ту чи іншу специфічну акцію. Центральна Управа в центрі, а Відділи на місцях, і надалі повинні тісно співпрацювати з усіми українськими суспільно-громадськими організаціями й установами, які чинять добро і які діють на користь Української Справи взагалі, а української громади в цілості на місцях. Центральна Управа та її Відділи й надалі повинні стояти осторонь акцій, які вносять замішання в українську громаду.

За Український Католицький Комітет при ЦУ, з компетенціями діяти на Оселі ім. О. Ольжича, зокрема опікуватися каплицею Св. Андрея Первозванного, звітував п. Степан Селешко. Стевірдив він, що очолюваний ним Комітет завершив не тільки будову, але й повне вивінування Каплиці, та запросив учасників взяти участь у посвяченні кивота, чаші, канделябра і ін. частин остаточного вивінування Каплиці, що відбудеться в неділю, 1-го вересня, по Св. Літургії з участю о шамб. Степана Тиханського та попередніх капелянів Оселі. Впродовж останього літа о. Роман Дубицький давав духовну опіку не тільки для модолі з таборів УЗХ, але й поселенцям на Оселі ім. О. Ольжича та на ній перебуваючим відпочинковцям. За Український Православний Комітет при ЦУ ОДВУ, з подібними компетенціями, інформував п. Микола Ящук. Ствердив він, що православна опіка натрапляє на дещо більше трудноші з огляду на малочисельність православних, що перебувають на Оселі, зокрема збільшилися труднощі після того, як будинок, що його Центральна Управа ОДВУ віддала була православним на каплицю, згорів. Висловив він оптимізм, що й православна каплиця буде здвигнена незабаром на Оселі ім. О. Ольжича. Фінансові зобов'язання в обидвох випадках всеціло покриті.

За Організаційний Трибунал звітував його Голова д-р Володимир Комаринський, стверджуючи, що, крім залеглої від років т. зв. шикаґовської справи, не було в минулій каденції ніяких нових справ.

Довший звіт від контрольної Комісії підготовив і відчитав Микола Бігун. Зупинився він зокрема над потребами покращання господарювання на Оселі та її діловодства, піддав він аналізі ведення таборів молоді, як також відсутність справжнього функціонування кібернетки в системі ОДВУ. На думку звітодавця, політика ЦУ відносно КГЄ та УККА не завжди була достатньо з'ясована членству й з того приводу виходила неясність. Члени Контрольної Комісії Павло Дорожинський та інж. Михайло Нич не погоджувалися у всьому з дир. М. Бігуном і зголосили свій звіт меншости, до якого в деякій мірі долучився й А. Копистянський. Зокрема наголошував звіт меншости ті позитивні осяги в діяльності ЦУ ОДВУ за останні два роки, вияв максимум доброї волі та зусиль для добра ОДВУ, Роман Крупка ствердив удокументованість усіх записів у книги, чесне й солідне господарювання фондами й зокрема висловив признання за затруднення інж. Василя Колодія для переведення фінансової аалізи маєткового стану Оселі ім. О. Ольжича.

***

Дискусія над звідомленням уступаючих органів розгорнулася зокрема над ось-такими проблемами: а) Взаємовідносини ОДВУ з УККА та АУА; б) відношення ОДВУ до ДЦ УНР; в) покращання господарки Оселі й пожвавлення на ній культурного життя; г) реалізація інших статутових цілей і завдань; ґ) закріплення зв'зків з Братніми Організаціями і т. п.

Делеґати Микола Бігун, проф. Яків Кльований і д-р Володимир Комаринський у дискусії піднесли питання ревізії рішення Центральної Управи ОДВУ відносно збереження членства в УККА й неучасти в діяльності АУА. Наголошували вони зокрема недотримання умови поміж Консолідаційною Комісією УККА та КГЄ, домінантне становище ООЧСУсівського середовища в органах УККА, як також ставили під сумнів леґальність статуту УККА, що був принятий на IX-ому Конґресі УККА. Висловлювали вони свої застереження до виданого Екзикутивою УККА заклику в справі відзначування 50-ої річниці Гетьманської Держави, кладучи наголос немов би це було однозначне із прийняттям проголошеної гетьманом Скоропадським федерації з Росією.

Позиції Центральної Управи обороняли зокрема Голова Б. Т. Гнатюк, Заступник Голови Я. Гайвас і Пресовий Референт П. Стерчо. Проф. Б. Гнатюк пригадав З'їздові, що Центральна Управа таки на самому IX-ому Конґресі УККА стала на становищі повної консолідації всіх українських національно-громадських груп, організацій і середовищ в рямках УККА, цитуючи видану на тому ж Конґресі Заяву ОДВУ і Б. О. Центральна Управа діяла в дусі цієї заяви, а ця заява була видана в дусі консолідації та правопорядку. Ред. Ярослав Гайвас з'ясував своє стновище, будучи на пості Голови КГЄ, що було вповні сумісне із духом заяви ЦУ ОДВУ, тобто він робив усе можливе, щоб завершити консолідацію УККА. Підписанням умови в вересні 1967 р. консолідацію в принціпі осягнено, але нові керівні особи КГЄ поставилися не тільки критично до становища ОДВУ, але й намагалися вони змусити ОДВУ зректися з права самостійно вирішувати свою власну політику й підпорядкувати її всеціло політиці КГЄ навіть тоді, коли ОДВУ з нею не погоджувалася б. Проф. П. Стерчо ствердив що консолідаційна Комісія УККА в принципі прийняла усі постуляти, висунені кол. Головою КГЄ ред. Ярославом Гайвасом, відносно змісту діяльности, структури УККА навіть відсунено створення Статутової Комісії аж до часу повного розриву КГЄ, на чолі з д-ром Сендзіком, із УККА. Залишилося полагодження особових справ, до яких, мовляв, КГЄ придавав найменшого значення, а в дійсності навмисне назначено представника організації, що не брала участи в IX-ому Конґресі УККА, до чого було застережен я УККА, щоб тільки поставити на своюому. Поставив він під сумнів добру волю в декого з кругів КГЄ. Делеґатам, які вказували на те, що немов би то співпрацювати з Гетьманцями в УККА, це те саме, що визнавати проголошену гетьманом Павлом Скоропадським федерацію, пригадав д-р П. Стерчо той факт, що в Тимчасовому Законі про Реорганізацію Державного Центру УНР, до опрацювання якого докладав чимало зусиль і сл. п. інж. Осип

Бойдуник, забезпечується право участи фракції Гетьманського Руху в УНРаді. Отже, годі говорити про те, немов би то співпраця з гетьманцями на якому-небудь форумі йде в розріз із визнаванням над текстом резолюції в цій справі, що її запропонував Заступник Голови Я. Гайвас підчас свойого звітування.

Резолюцію про участь представників ОДВУ і БО в керівних органах УККА, їх дальші намагання привернути консолідацію в рямках УККА, як також змагання за правопорядок внутрі органів УККА, делеґати З'їзду приняли однодушно при кількох стриманих від голосування. Прийняття цієї резолюції (друкуємо її текст на іншому місці — прим Ред.) вносить повну ясність у позиції ОДВУ і БО й припинить всякі намагання декого з кругів АУА вносити розбрат у ряди членів ОДВУ.

Вже вступне слово Голови Б. Гнатюка наголошувало моральну й матеріяльну допомогу ОДВУ для Державного Центру УНР. Ряд дискутантів висловився в тому самому сенсі. Були деякі голоси, які вказували на те, що в деяких осередках важко співпрацювати з деякими людьми з кол Т-ва Прихильників УНР. Очевидно ці товариства не годиться утотожнювати із самим Державним Центром УНР, який являється носієм державницьких традицій України, а зокрема безкомпромісового принципу боротьби за привернення повної суверенности й соборности Українській Державі. Наголошуємо тут принцип безкомпромісовости, бо в останніх роках деякі одинниці підприняли акції, які в значній мірі відходять від принципів державно-творчих Актів 22-го Січня 1918 та 1919 рр. ОДВУ не зійде з цих принципів, не відступить від дороговказів сл. п. полковників Євгена Коновальця та Андрія Мельника.

На З'їзді пвисвячено багато уваги подіям, що проходять на Українських Землях не тільки в Радянській Україні, але й на окраїнах, які ще все під польською, румунською чи чехословацькою займанщинами. З оптимізмом стверджено ріст української національної свідомости, гордости з приналежности до українського народу, плекання сенсу української національної гідости, намагання зберігати українські історичні пам'ятки й плекати національні традиції, як також боротьби за право на власне культурно-національне життя. Змаг за відділення України від СРСР, що проходить в Україні серед кращих її синів і дочок, — це продукт їх власної політичної свідомости, що виринає з життєвих потреб українського народу, а не витвір еміґрації. Кращі сини й доньки українського народу на Рідних Землях перебороли в собі почуття страху й твердо стали на боротьбу з російським шовіністичним імперіялізмом у формі большевизму. ОДВУ і БО можуть небагато допомогти цим борцям. Але вони занесли їх голос боротьби й протесту до Тегерану!

Як на кожному З'їзді ОДВУ, з-посеред чисто ділових справ найбільше уваги займає журба за найкращий розвиток Оселі ім. О. Ольжича. Ясно ж бо, що крім доброї волі, великого ентузіязму та теоретизування, Оселя вимагає насамперед фахового керівництва, як також значних фінансів. Не є таємницею, що оселі, що їх мають наші обезмеченеві Союзи, поглощують колосальні суми грошей. ОДВУ господарить знаменито, бо із мінімальними фінансовими засобами взялася за велике діло. Новій Центральній Управі доручено докласти всіх зусиль до того, щоб Оселя ім. О. Ольжича стала найкращою квіткою в букеті українських осель.

***

Після звідомлень З'їздових Комісій, а зокрема Павла Дорожинського від Резолюційної Комісії, інж. Омеляна Суховерського від фінансової дир. Миколи Бігуна від Комісії Оселі, д-ра Романа Клюфаса від Мандатної та верифікаційної та д-ра Богдана Левицького від Комісії Просьб і Скарг, переведення дискусії над їх звітами й прийняття ними запропонованих проєктів з доповненням, приступлено до вибору керівних органів ОДВУ на чергову дво-річну каденцію.

На внесок ред. Михайла Панасюка від Номінаційної Комісії, доповнений Павлом Дорожинським і Андрієм Шекеруком із залі, вибрано одноголосно керівні й контрольні органи ОДВУ в такому складі:

а) Центральна Управа: почесний голова — проф. д-р Олександер Грановський; голова ЦУ ОДВУ — проф. д-р Богдан Т. Гнатюк; екзекутивний заступник голови — Володимир Різник; заступники голови — інж. Степан Куропась, проф. д-р Петро Ю. Стерчо, Павло Дорожинський і д-р Богдан Шебунчак; ге-

неральний секретар — Роман Шраменко; організаційний референт — ред. Михайло Панасюк; фінансовий референт — інж. Омелян Суховерський, господарський референт — д-р Роман Клюфас, скарбник — проф. Степан Стецик, культурно-освітній референт — проф. Михайло Михалевич; вільні члени — ред. Ярослав Гайвас, д-р Володимир Михайлів, д-р Володимир Комаринський, д-р Зенон Городиський, полк. Іляріон Поліщук, мгр. Теодозій Онуферко, Петро Ґенґало, д-р Мирослав Чаповський та Волоодимир Зуляк.

б) Контрольна Комісія: голова — інж. Михайло Нич, члени: інж. Василь Колодій, Лев Куделя, проф. Андронік Копистянський, Микола Бігун, Роман Крупка та Степанія Букшова.

в) Організаційний Трибунал: голова — д-р Деніс Квітковський, члени: мгр. Михайло Середович, інж. Іван Харамбура, Іван Попович і Степан Кричук.

Функції пресового референта виконуватиме заступник голови проф. д-р Петро Ю. Стерчо, а редактором органу ОДВУ залишається п. Михайло Панасюк. Розподіл функцій поміж головоою та екзекутивним заступником голови мають бути устійнені на найближчому засідані Центральної Управи.

***

В неділю, 1-го вересння 1968 р., капелян Оселі ім. О. Ольжича й парох Аллентавну — о. Роман Дубицький, в сослуженні декана нортгемптонського деканату о. шамб. Степана Тиханнського та бувших капелянів Оселі оо. Станислава Дашо (кол. капелян УССтрільців), Володимира Левицького (кол. капелян Української Дивізії «Галичина») та пароха Палмертону о. Володимира Грабця, відправив Св. Літургію в українській католицькій Каплиці св. Андрія Первозванного за спокій душ покійних членів ОДВУ. Після Богослуження декан о. шамб. С. Тиханський в сослуженні згаданих душпастирів поблагословив остаточне вивінування Каплиці св. Андрія на Оселі ім. О. Ольжича, а зокрема кивота, чаші, свічника і інш., що їх подарували добрі вірні.

Проповідь до учасників Св. Літургії виголосив о. Володимир Левицький. Проповідаючи, він завжди переноситься думками на Рідні Землі й лучить духово вірних з ними.

Святу Літургію в православному обряді відслужив о. прот. Юрій Красевич за спокій душ поляглих борців Українського Резистансу підчас другої світової війни, зокрема УПА й похідних груп ОУН. Члени Союзу Ветеранів Українського Резистансу, на чолі з своєю старшиною, взяли організовану участь враз із своїми родинами. Підчас цієї полевої Служби Божої о. прот. Юрій Красевич, сам колишній упівець з Волині, виголосив зворушливу проповідь, згадуючи дні активної боротьби за право українського народу жити вільним життям, пригадуючи активним учасникам цієї боротьби різні героїчні подвиги на славу Божу й Українського Народу. Із зворушенням згадав він недавно померього в Міннесоті друга по зброї Остапчука.

Скромний престіл, боєві прапори на вільному повітрі під розлогими дубами на Оселі Ольжича, пахуче кадило й проповідь Полевого Духовника перенесли думками всіх учасників на поля бою Волині з-перед двадцятьп'ять років.

***

З'їздовий бенкет влаштовано спільно із Українським Золотим Хрестом у неділю ввечорі. Мав він розваговий характер, бо, хоч і припадає цього року сорокова річниця існування та діяльности ОДВУ, цю річницю рішено відзначити вкінці листопада в Нью Йорку.

Бенкет розпочав і закінчив молитвою о. прот. Юрій Красевич. Господарем бенкету був інж. Степан Куропась, який неперевершено розважав своїми надзвичайно влучними дотепами учасників вечері. Інженер знає майже всіх учасників особисто, знає їхні слабі місця та задушевні бажання і талановито передав він їх слухачам.

Одиноким промовцем на бенкеті був Генеральний Секретар СКВУ п. Микола Плав'юк із Канади. У своюму слові наголошував він потребу консолідації всіх українських національних сил і їх координації так для самозбереження української спільноти в розсіянні, як і для більш ефективної допомоги українському народові в його боротьбі за визволення. Апелював він, щоб занехати сварки за дрібні речі, а сконцетрувати увагу на речі засадничої натури, звернутися лицем до Рідних Земель і вживатися в існуючі там процеси. Треба шукати об'єднуючих позитивів і

перестати перенаголошувати роз'єднуючі негативи серед української громади.

Коротке слово на бенкеті виголосив також б. Заступник Голови Сойому Карпатської України й член Головної Команди «Карпатської Січі» д-р Степан Росоха. Зокрема пригадав він, що З'їзд ОДВУ відбувається саме в 30-ту річницю покладення основ «Карпатської Січі» в Ужгороді, а за місяць прийде 30-та річниця створення першого карпато-українського уряду. Від Головної Управи Братства Дивізійників вітав З'їзд п. Забродський.

***

Двадцятдев'ятий З'їзд ОДВУ був діловий. Серед вільних членів суспільства завжди бувають різниці думок на певні справи, бо ж вільна людина обдарована розумом для того, щоб вона мала власну думку і могла її висловлювати. Були й на цьому З'їзді різниці думок серед делегатів. Але вони їх виложили явно й славно на З'їзді, сконфронтували їх з думками інших делегатів й прийшли до певних синтетичних заключень. Ці заключення прийняли всі учасники за свої й готові вони їх все і всюди обороняти. Основні напрямні політики ОДВУ устійнені З'їздом і Центральна Управа переводитиме їх послідовно в життя.

Відділам ОДВУ треба тільки побажати, щоб вони пожвавили свою діяльність на місцях, скріпили себе внутрішньо-організаційно та ще глибше впірнули в суспільно-громадське життя української громади.

Підтримуймо кожну корисну акцію! Не питаймо, хто її заініціював, а ми питаймо тільки що заініційовано та як переводити його в життя. Якщо акція скерована на добро Української Справи, на добро української громади в розсіянні, на добро української місцевої громади — члени ОДВУ будуть завжди підтримувати її. І навпаки — годі придивлятися безчинно розбратові, починам неетичним і тим, що підміновують основні цілі української визвольної боротьби!

Починаймо п'яте десятиріччя діяльності ОДВУ з ясністю наших концепцій праці, з пожвавленою активністю, щоб бути першими на службі української спільноти.

З. Городиський

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ РУХ І СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА

Два важливі наслідки Другої Світової Війни визначили характер нового, сучасного, етапу української визвольної боротьби: З одного боку, всі українські землі, за вийнятком малих окраїн, опинилися під пануванням одного окупанта, Росії. Цей факт виемілінував попередню розпорошеність нашої визвольної боротьби проти кількох окупантів і створив природню передумову й конечність зосередження наших визвольних дій проти одного окупанта.

З другого боку, унаслідок воєнних дій на еміграції опинилася велика маса українського активу, що пішов на чужину з ясним політичним наставленням, яке й визначило його ролю й завдання на чужині. Як виразник прагнень свободи свого народу, українська політична еміграція мала висловити перед зовнішнім світом те, чого сам нарід не міг висловити на рідній землі в умовах московсько-большевицького терору. Еміграція, заступлена представниками всіх земель соборної України, мала стати наявним свідоцтвом живучости українського народу і його боротьби, його бажання жити вільним життям, стати його репрезентатом і речником його прагнень. Водночас стало й інше завдання: зберегти моральну та біологічну субстанцію еміграційного загалу для плянової і організаційної праці визволення українського народу.

Вперше в новітній українській історії довершилася на рідній нашій землі все-зрівнююча на одну подобу, Сталіном здійснена «соборність» українських земель, в якій усі наші «пiємонти» опинилися в системі російської асиміляції й совєтської пролетарізації з усіми їх жахливими наслідками. І вперше також зійшлися на еміграції представники всіх укра-

їнських політичних сил із спільною для всіх метою й завданнями. У світлі нової дійсности в Україні всі розходження між легальними й нелегальними політичними силами стали безпредметними. Всі ці сили, що так в минулому завзято боролися між собою за методи та засоби боротьби проти чотирьох окупантів стали віч на віч проти одного окупанта, в очах якого всі вони були «буржуазними націоналістами», призначиними на знищення на рідніх землях й однаково поборюваними довгою рукою «старшого брата» на чужині.

Хоч як цей факт був ясний, то все ж довгий час і багато енергії потрачено і ще треба буде віддати, щоб з нього витягнути належний висновок, висновок про необхідність консолідацій й обєднання всіх українських визвольних сил, за які змагається Український Націоналістичний Рух.

Історичним моментом для нашого Руху, моментом, що мав великий вплив на хід дальших подій на внутрішньо-політичному відтинку українського життя, був Третій Великий Збір Організації Українських Націоналістів 30 серпня 1947 року, а згодом Ідеологічна Конференція ОУН в червні-липні 1948 р. Зробивши підсумки попереднього стану, ІІІ-ій Збір схвалив постанови й резолюції, які, підтверджувані пізнішими Великими Зборами, ввели докорінну зміну в нашу політичну дію і досі творять основу внутрішньо-політичної української політики Руху. Ці постанови стверджували таке:

1. Намагання будьякої партії чи організації монополізувати керуванням українським життям шкідливе, неприродне духовості українського народу, й засуджене на невдачу.

2. Багатогранність політичної думки це явище нормальне й корисне якщо воно не атомізує суспільства, а знаходить собі розв'язку у солідарності дій як головній прикметі політично-зрілого народу.

3. Факт існування, поруч Націоналістичного Руху, ще ряду і інших груп і організацій чи світоглядових течій явище природне, якщо ті групи й організації, маючи претенсії на певну ролю в українському житті, ясно визначать і сформулюють їхні світоглядові, програмові та політичні позиції, бо тільки в таких умовах можлива організація загально-національноого фронту.

4. Національну революцію треба розуміти як складний, глибокий процес і всенародний здвиг, в якому мусять взяти участь усі творчі соціяльні та національно-політичні сили.

5. Тоталітарному намаганні знищити український нарід духово, економічно, політично й біологічно треба протиставити все національний український фронт.

6. Українська еміграція у вільному світі повинна зайняти відповідальне місце на цьому фронті і своїм досвідом, впливами, засобами та безпосередньою участю внести поважний вклад у справу визволення України та відбудови вільної української держави.

Завершенням цих постанов була декларація III ВЗУН з 30 серпня 1947 р., в якій говорилося, що «гін до об'єднання всіх національних сил в лоні української спільноти в Краю і на чужині» створює природні умови для консолідації всіх політичних сил та створення єдиного і спільного всім політичного центру. Декларація підкреслювала, що «не припадкова конюнктуральність, але потреби дальшої політично-революційної боротьби та концентрація всіх сил в одному і єдиному політичному центрі мусять бути вирішальними в дальших консолідаційних кроках».

Такі були позиції ОУН більш як двадцять років тому і такими вони в основі залишилися до сьогодні. Не були вони тільки висновком із ситуації, яка створилася після 2-ої Світової Війни, а радше висловом основних світоглядових позицій ОУН формульованих її основоположниками й провідними діячами — полк. Е. Коновальцем, полк. Е. Мельником, інж. М. Сціборським, інж. Д. Андрієвським, інж. О. Бойдуником, д-р Ю. Васияном, фактичним ідеологом Руху, й іншими. Ці позиції були підтверджені пізнішими Великими Зборами включно з останнім VI-им Збором під керівництвом теперішньоого Голови ПУН, Олега Штуля-Ждановича.

Практичні заходи до консолідації українських політичних сил започаткував Провід Українських Націоналістів ще під час війни, згодом були відновлені після війни конференціями в Бад Кіссінґен, 1945 р., і в Мюнхені, 1946 р. Але найбільш поважний крок в цьому напрямку був зроблений в 1947 р. створенням Комісії по Реорганізації Державного Центру УНР, праці якої довели в 1948 р. до реорганізації ДЦентру й підписання президентом Української Народньої Республіки Тимчасового Закону, створення Української Національ-

ної Ради й оформлення першого Виконного Органу очолюваного Ісааком Мазепою. Українські політичні групи, які підписали Тимчасовий Закон, даючи згоду на політичне об'єднання в УНРаді, — а підписали, за його винятком гетьманців всі середовища включно з ЗЧ ОУН, яка свого підпису й дотепер не відкликала, хоч згодом з УНРади виступила, — визнавали що:

1. Державний Центр УНР є єдиним законноправним речником українського народу на чужині;

2. Українська Національна Рада є українським перед-парляментом до часу скликання у вільній Україні загальних Установчих Зборів;

3. Виконий Орган є єдиним виконавцем постанов УНРади і керівником політики Державного Центру в екзилі.

ОУН, зокрема керівник її делеґації у переговорах і в УНРаді Осип Бойдуник, відіграли незвичайно велику ролю у завершенню цієї політичної консолідації, значення якої полягає в тому, що

1. цим завершено прагнення двох поколінь про об'єднання всіх політичних сил в одному політичному центрі леґалізованому Державними Актами двох січнів — 1918 і 1919 років;

2. визнано всіми політичними групами засаду народовладности, взаємної толеранції і взаємної співпраці;

3. в Національній Раді об'єдналися ті політичні сили, які творили акти двох січнів, як і ті, які продовжували боротьбу за їх відновлення перед і під час 2-ої світової війни в умовах чужинецьких окупацій; об'єдналися два покоління і представники всіх політично-світоглядових течій і всіх українських земель.

Тоді ж, на першій сесії УНРади в 1948 р., ОУН домоглася ухвали про необхідність консолідації й громадського сектора української еміґрації, даючи почин до створення Світової Централі Громадських Організацій, почин, який зреалізовано 20 років пізніше, у 50-ліття Української Національної Революції, в листопаді 1967 р. в Ню Йорку створенням Секретаріяту Світовогоо Конґресу Вільних Українців.

Минуло двадцять років від часу створення Української Національної Ради. За цей час багато її творців не стало в живих. Їх втрата відчувається хоч би тому, що ще не розв'язано багато проблем, розв'язка яких необхідна для повного здійснення завдання політичої консолідації задля якої був реорганізований Державниний Центр УНР. З одного боку бачимо намагання однієї групи, ЗЧ ОУН або т. зв. Визвольного фронту, монопольно опанувати політично-громадське життя. З другого боку, ще до досить недавногоо часу деякі групи ставили претенсії на виключне очолювання Державного Центру, покликаючись на свою ролю в минулому, чи, навіть, на свою уявну популярність серед чужинців і «непопулярність» інших груп. Подібні труднощі існували і при підготовці Світового Конґресу, в якому одні хотіли шукати плятформу для неподільного керівництва українською громадою на чужині, а другі боялися СКВУ як конкурента для Державного Центру. Ці труднощі та залишки старих групових комплексів сповільнювали і ще сповільнюють процес повної консолідації.

1967 рік приніс чимало змін на краще та чимало успіхів, до яких належать VI Ювілейна Сесія УНРади, відбуття Світового Конґресу Вільних Українців і створення Секретаріяту СКВУ, та встановлення контакту з Україною завдяки якому еміґрація мала змогу, через отримані документи, побачити повний образ визвольнних процесів під російською окупацією та змобілізувати її дію для допомоги тим процесам.

VI-ий Великий Збір Українських Націоналістів доручив був Проводові Українських Націоналістів присвятити належну увагу підготовці VI-ої Сесії УНРади, щоб з усіми іншими групами, яким дорога була ця справа, добитися привернинння працездавности Державного Центру. Становище внутрі ДЦ ускладнилося було у великій мірі смертю його чолових діячів таких як президент С. Витвицький, голова УНРади О. Бойдуник, заступнинк президента І. Багряний. Водночас виявилися нездорові внутрішні тертя, які мали вплив на ділову працю підготовчих комісій. Однак сесія — завдяки позитивним заходам ОУН, УН ДС, УРДП, УСП й активного осередку діячів у Америці — відбулася успішно в часі 18-22 березня 1967 р. До її успіхів треба зарахувати такі:

1. У сесії вперше приймали участь українці заокеанських країн, а зокрема ряд молодших політичних діячів, що збагатило людську базу ДЦ.

2. Поширено консолідацію через прийняття до УНРади ОУН (3).

3. Ділову керму державного Центру передано в руки людей молодшого покоління, з якого деякі родилися в роках Української Національної Революції.

4. Виконний Орган УНР очолила позапартійна людина, яка дістала повну підтримку всіх політичних середовищ, а водночас факт позапартійности голови ВО дає запоруку підтримку Держ. Центрові широкими колами людей, які стояли дотепер осторонь від політичного життя.

5. Створено спеціяльний ресорт дослідів сучасних процесів в Україні, чим виразно підкреслено новий аспект праці Виконного Органу.

6. Створено заокеанський осередок Виконного Органу з осідком в Ню Йорку для поглиблення праці ДЦ на цьому важливому терені світової політики.

Зрозуміло, що ці успіхи Сесії могли бути досягнені тільки завдяки тісній співпраці, координації та взаємному довірі між окремими політичними середовищами і їхніми чоловими діячами. Неменш допомогло й активне зацікавлення заокеанських прихильників і діячів різних середовищ об'єднаних в Координаційному Комітеті з осідком в Ню Йорку. Подорожі після 6-ої Сесії Голови Виконного Органу і Голоови УНРади та Президента УНР до Америки й Канади і їхні зустрічі з громадянством виявили велике зацікавлення громадянства діяльністю й плянами праці ДЦ і готовість підтримати цю працю. Маючи підтримку всіх політичних середовищ, в тому числі й повну підтримку ОУН, і оперишсь на підтримці широкого громадянства, Виконний Орган може успішно реалізувати накреслену ним програму праці.

ОУН і Український Націоналістичний Рух бажає і далі співпрацювати з усіми самостійницькими середовищами, зокрема з тими, які

1. стоять на плятформі Державного Центру в його теперішній структурі та визнають Українську Національну Раду за базу політичної консолідації;

2. визнають і активно підтримують Світовий Конґрес Вільних Українців і його Секретаріят за верховну організацію українських суспільно-громадських сил на чужині;

3. в політичному і суспільно-громадському житті визнають засаду гармонійної співпраці усіх самостійницьких сил на засадах взаємної пошани, на засадах опертя визвольної дії виключно на власні українські духові й матеріяльні засоби.

Ми розуміємо цю співпрацю не як творення штучних бльоків чи вигравання одніеї групи проти другої, а як найповніше використання всіх сил організованих у громадських і політичних формаціях для привернення повної рівноваги та діловитости у нашому житті на чужині.

Було б великою помилкою і виявом політичної незрілости нехтувати ті політичні групи, що стоять поза Державним Центром, і давати їм вільну руку робити «власну політику». І Державний Центр і організації, що до нього входять повинні намагатися, шляхом контактів, досягти повну координацію всіх політичних дій, бо всякі сепаратні акції можуть тільки шкодити вітальним інтересам нашої визвольної політики. Тому ОУН вітає заходи Голови ВО відбути VII-му Сесію УНРади в Канаді і, в той же час, відбути конґрес всіх самостійницьких організацій з метою визначити ідейноо-програмові позиції та привернути атмосферу довіря, взаємної пошани та взаємного розуміння. Наш Рух ніколи не палив мостів до порозуміння, ніколи не зривав контактів з жодним самостійницьким середовищем без огляду на те, які б глибокі різниці між нами не існували. Навпаки, ми самі ініціювали заходи для «відбудови» «мостів» до порозуміння і співпраці у спільних нам питаннях визвольної політики. Цієї засади ми трималися від початків існування нашого руху і її будемо триматися далі, бо ж вона випливає з найбільш елементарного принципу національної рації і добра національної справи.

Керуючись такою найвищою національною рацією, наш Рух уважав і уважає, що упорядкування і консолідація громадського сектора створюють ороганічні підстави та належний клімат для повної коносолідації і на політичному відтинку. Тому то ще 20 років тому, ОУН домоглася від першої сесії УНРади постанови про скликання Світового З'їзду Українців та створення Світової централі. Сл. п. полк. А. Мельник поновив заходи в тому ж напрямку в 1957 році під час перебування в Канаді. Всім нам відомі труднощі й перешкоди на шляху до скликання Світового Конґресу, зокрема труднощі, що виникали з гру-

пових амбіцій і упереджень, бажань монополізувати Конгрес для групових потреб і безпомічний страх інших перед можливістю такої монополізації. У тих важких обставинах представники нашого Руху проявили багато енергії, гнучкости, опанованости й уміння переконати людей у потребі творчого об'єднання були незаперечним поважним фактом в успіху Конгресу.

Світовий Конгрес був вислідом глибокого відчуття відповідальности нашої громади, висловом її прагнень до консолідації, що перебороли групові міркування одиниць. На Світовому Конгресі не було переможців і переможених; переможцем була національна рація. Успіх СКВУ і створення Генерального Секретаріяту мають не тільки велике історичне значення, але й практично-громадське, якщо Секретаріят СКВУ стане у суспільно-громадській ділянці життя авторитетним арбітром цього життя і водночас його справжнім керівником. Ця ж бо світового маштабу установа створена всіми українцями у вільному світі; вона дістала духовне благословення усіх найвищих ерархів українських Церков, підтримку найвищих політичних чинників, як позитивний крок до скріплення нашої визвольної дії, моральну підтримку народу.

Чого більше треба бажати для доброго початку? Українська еміґрація зараз повністю організаційно вивершена на суспільно-громадському й на політичному відтинках і треба сподіватися, що незабаром до такого самого вивершення, прийде й на релігійно-церковному відтинку. Туга за релігійною толеранцією і співпрацею яскраво проявила себе під час відвідин Кардинала Йосифа Сліпого, його зустрічей з громадянством і з ерархами Української Православної Церкви. Важко передбачити всі наслідки цих історичних зустрічей. Однак треба ствердити, що вони були виявом спонтанного референдуму громадянства, її солідарної постави до важливих справ нашого релігійного життя і її великої жертвенности. Для деяких духовних і політичних діячів це була нагода переконатися в силі української прилюдної думки, яка примусила їх з головокружною швидкістю міняти їхні позиції. Це також була пересторога для проводів нашого життя на чужині, які з прилюдною думкою не завжди числилися.

Події останнього часу, починаючи Світовим Конґресом, ще раз показали, що українська громадкість у вільному світі у своїй масі позитивно наставлена до ідей загально-національної консолідації й ліквідації групових чи персональних амбіцій, які цій консолідації стоять на перешкоді. Для нас, що послідовно змагалися і змагаємося, — іноді навіть занедбуючи наші власні організаційні справи, — за таку консолідацію, це важливий момент і пригадка про конечність посилення нашої праці.

Врешті остання подія, яка поважно відбилася на ході нашої визвольної дії, це розвиток визвольних процесів в Україні, повний образ яких ми щойно тепер мали змогу побачити з одержаних з України документів. Наш Рух, від самого початку його існування, діяв в гущі українського народу, слідкував за його потребами і формував його розвиткові процеси. Доказом цього було особисте керівництво краєвим сектором праці ОУН сл. п. полк. Коновальцем, який самий на тій праці згинув.

Друга Світова Війна дала ОУН можливість перевірити її теоритичні заложенння з реальною дійсністю на українських землях, зокрема в центрально-східній Україні. Організація цю нагоду повністю використала і, хоч коштом значної частини її провідних кадрів, набула великий практичний досвід, який у великій мірі заважив також і на постановах III Великого Збору.

Набутий досвід і тверезий, а не груповодоктринерський підхід до проблем української визвольної політики дали змогу ОУН краще оцінити й проаналізувати останні процеси в Східній Европі й Україні. Пригадаймо недавній гамір і шум довкола питання т. зв. зустрічей питання, яке грозило небезпекою великого поділу серед нашої громадькости. На мою думку, зламом у підході до цієї проблеми був виступ Голови ПУН, Олега Штуля-Ждановича, в Ню Йорку в 1966 рр., який з'ясував наше ставлення до справи зустрічей:

1. Зустріч з дійсністю й людьми з України має велике значення для вивчення тієї дійсности, для поширення «бацилля свободи» по той бік залізноої заслони, для впливання на ті елементи в Україні, які вибрали свій власний шлях боротьби за природні права нашого народу на духову, соціяльну, економічну й політичну його самбутність.

2. Не втечею від цих проблем, не струсиною

політикою ховання голови в пісок, а наступальною дією й ударами по найбільш болючих місцях совєтської системи, по її духовій слабості, ми зуміємо відбити большевицькі заходи розсадити самостійницькі сили на чужині, перейти від оборони до наступу, і тим самим ослабити їхні удари по зародках нового національного спротиву в Україні.

3. Об'єднана постава у поширюванні правди про сучасний стан в Україні може бути величезним стимулом до органічної консолідації самостійницького табору на чужині.

Наша твереза й активна постава до дійсности в Україні і наші успіхи у встановленні контакту з Україною, завдяки яким і українська еміграція і вільний світ мали змогу побачити оригінальні документи про національний спротив в Україні, крім прихильного відгуку загалу викликали також і злобні атаки на наш Рух. Однією з них було обвинувачення нас у змаганні «монополізувати» цей спротив для себе. Ще раз треба рішуче й виразно підкреслити, що наш Рух не думав і не думає пов'язувати себе організаційно чи ідейно з авторами документів з України. Навпаки, ми радіємо їхньою самородністю, бо як заявив Олег Штуль-Жданович, «самородність — їхня найбільша сила. Їм треба лишитись на цій самородності».

Для визвольної політики і для політичної еміграції важливий факт існування нової думки в Україні, за якою йдуть конкретні й самостійні дії, які охоплюють що-раз ширші кола молодого покоління, що глибоко відчуло національну кривду й історичну відповідальність за майбутнє нації. Коли ж ті думки і дії дадуть конкретні наслідки — а ми віримо, що дадуть — тоді прийде час, коли і ті ідеї, які дотепер заховані глибоко у підпіллі совєтської дійсности, вийдуть наверх і закінчать велике діло повного привернення природніх прав нашого народу на вільне державне життя.

Тому на чужині треба бути уважними в думанні, оцінках і діях в напрямку допомоги чи впливати на ті процеси, що проходять під затиском російського окупанта. Останні події в Чехо-Словаччині виразно показали, як червона російська імперія боїться «бацилля свободи», як безоглядно вона готова його поборювати і як, врешті, безсила вона проти об'єднаної постави нації у тактично правильно і вміло організованому спротиві. Які б не були наслідки подій у Чехословаччині чи Східній Европі, хай навіть росіянам вдасться на якийсь час здушити духа свободи, то все ж для всіх ясно, що це тільки агонія й передсмертні судороги останньої колоніяльної імперії.

У світлі цих подій перед нами ще далі стоїть завдання посилити нашу працю для остаточного впорядкування нашого політичного й суспільно-громадськог життя, щб цим змінити й нашу допомогу визвольним процесам в Україні. На суспільно-громадському відтинку ми ще свідками певних труднощів, починаючи від Секретаріяту СКВУ і кінчаючи краєвими громадськими централями. Існують ще труднощі і на відтинку політичного об'єднання, труднощі зобумовлені залишками групових, а іноді й персональних амбіцій. Вони причиною того, що наша політична консолідація ще не повністю завершена і що навіть внутрі Державного Центру існують тертя. Не розв'язана ще повністю справа координації дії й уточнення функцій між Державним Центром і Секретаріятом СКВУ. Врешті незавершена ще й дія допомоги й оборони для переслідуваних в Україні, яку наш Рух заініціював і яка ще дотепер не стала масовою акцією всієї української громади у вільному світі, — а такою вона повинна бути.

Ми переживаємо вагітні потенціяльними наслідками події і на еміграції і в Україні. Було б непростим гріхом нашої еміграції, а в тому числі й нашого Руху і всіх його складових частин, коли б ми нашою байдужість й браком відчуття важливости подій злегковажили наші обов'язки перед українським народом, який сьогодні бореться за його національне існування.

Микола Плав'юк

ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКОГО СЕКТОРА УКРАЇНСЬКОЇ ДІЯСПОРИ ПІСЛЯ ПЕРШО ГО СКВУ

Ще закоротка віддаль часу від закінчення першого Світового Конґресу Вільних Українців, щоб можна було робити основнішу аналізу його наслідків і вплив на життя суспільно-громадських формацій української діяспори. Але всі ми вже відчули, що перший СКВУ був небуденною подією, що він витиснув своє п'ятно на всіх нас, що він був кінцем певних намагань але й початком цілого ряду зусиль, які завважує і відчуває ціла наша спільнота.

Дуже характеристичними є відгуки до вислідів першого СКВУ. З одної сторони, всі без виїмку українські національні сили ствердили, що він бу вс своїми вислідами позитивний, але рівночасно з тим всі ж ті сили подали ряд критичних заміток до перебігу і вислідів першого СКВУ. Ця позірна непослідовність в оцінці є найкращим доказом того, що всі ми в СКВУ вбачаємо не щось, що характеризує завершену вартість, але радше початок нового етапу чи нового процесу в життю нашої спільноти.

Ще більш цікавою була реакція на перший СКВУ наших ворогів. Московські наставники в УРСР повели гостру атаку на СКВУ, як на речника ідеологічно ворожого їм світу. Їхні резиденти у вільному світі не спромоглися на ніщо більше, як передрук критичних голосів прерізних українських критиків. Це здається вперше в такому комплеті комуністична преса передруковувала і голоси пана Я. Стецька, і др. В. Маркуся, і др. Ю. Криволапа, і ще інших критиків СКВУ. Але напевно вперше осягнули ми такий куріоз, що вимоги включити до складу керівних органів СКВУ одного Владику, священика і мирянина від Української Православної Церкви були повністю приняті Конґресом, але неповна місяць після нього ніхто інший як Українська Греко-Православна Церква Канади в офіціозі своєї Консисторії піддала ту постанову СКВУ рішучій критиці, бо, мовляв, така постанова втягає Церкву, як інституцію Божу, в справи до яких Церкві не слід мішатись. Не є випадок, що в ролі покривджених першим СКВУ опинились саме ті, які не подбали про належну участь на СКВУ своїх делеґацій, бо це ж так все в життю буває. Але є незрозумілим явищем, що саме ті, які в тому стані вбачали вияв злої волі організаторів СКВУ, дотепер не скористали із запрошення включитись до співпраці із керівними органами СКВУ.

Не є припадком вияви скептицизму, з яким дехто відноситься до СКВУ серед нашої спільноти, але справді милою несподіванкою як позитивно цінили сам факт відбуття першого СКВУ неукраїнські чинники, які не все прихильно відносились до нас, а це включає поляків, чехів, литовців, жидів і інших.

Є великою приємністю відгук на перебіг першого СКВУ серед наших рідних на Україні, які не лише з великою увагою ждали на відбуття його, але які з турботою запитують нас: **Чи зумієте ви зберегти вияви вашої єдности і сили, які ви заманіфестували на першому СКВУ?**

Ясно, що відповідь на ті питання ми мусимо дати нашими **вчинками**, а не самими тільки **декляраціями.**

І, маючи саме ті два основні питання перед очима, ми будемо аналізувати деякі прояви нашого життя вже після закінчення першого СКВУ.

Почнім розгляд того питання від дуже провокативного ствердження:

Серед української спільноти ще дотепер не зовсім ясно усвідомлена необхідність функціонального зрізничкування на різні сектори нашої дії в діяспорі.

Ми усвідомили собі існування державного сектора, хоча не всі це визнали ДЦ УНР. Дехто блудить в ілюзіях про УРСР, дехто мріє про 29 квітня, а дехто про 30 червня. Ми дуже часто нарікаємо на відносини в нашому політичному секторі, але ніхто вже не оспорює необхідности існування його. Ми гостро критикуємо **церковно-релігійний** сектор нашого **життя, але** всі погоджуємося з тим, що він існує та що він потрібний. Але не зовсім ясно в нас скристалізована думка про те, що між виявами дії державного **Політичного і Церковно-релігійних** секторів нашого життя існує ряд преважливих ділянок, які також **необхідні для здорового** функціонування цілости життя нашої спільноти. Ми ж не будемо входити в те, яка є черговість важности тих поодиноких ділянок. Ми можемо навіть погодитися як практикуючі християни, що

Церковно-релігійний сектор може мати примат, а, як цивілізована спільнота, мусимо віддати належне місце державному і політичному секторам нашого життя, бо саме вони мають обов'язок не лише символічно, але і реально бути речниками і репрезентантами стремлінь нашого материка, нашого поневоленого українського народу в його змаганнях за державно-політичне усамостійнення. Але, віддавши належне місце тим секторам, ми усвідомім собі, що поза ними мова йде про майже 3 мільйонову українську спільноту, розпорошену поза Україною яка вже навіть своєю чисельністю дорівнює багатьом самостійним державним націям. Йде мова про спільноту, яка вже більше чим 75 років поза межами свого материка змагається за збереження своєї ідентичности, поборює відкриті і замасковані процеси спрямовані на її асиміляцію та на нівеляцію її культурно-національних питоменностей. Мова йде про ряд поколінь, які, як дехто каже, є «за сильні, щоб вмерти, але за слабі, щоб нормально розвиватися». Ось на ту частину нашої спільноти впав наш зір при нагоді першого СКВУ, її проблеми стали в центрі нашої уваги після закінчення його.

Якщо ми застановимося хоч на хвилину і усвідомимо собі, що понад 80% чисельного стану тої спільноти складається із людей роджених і вихованих поза Україною, що більшість з них **ніким і ніде не є організаційно і діяльністево схоплені**, але тим неменше **вони признаються до того, що вони є пов'язані** з українством, що вони є частиною нашої спільноти, що вони є дуже часто під оглядом фахової і професійної освіти високо кваліфіковані одиниці, що вони є дуже часто добре інтеґровані в життя державних спільнот і, як такі, мають там не лише обов'язки але і права, з яких вони можуть користати і бути хосенними для багатьох наших справ — то може врешті ми усвідомимо собі, що вони є тою нашою — чи не останною резервою у вільному світі, з якої ми мусимо черпати людські і матеріяльні засоби для реалізації наших замірів.

Я зупинився довше над насвітленням того аспекту, щоб вказати прямо на абсурдність закидів чи побоювань про те, що **СКВУ може чи хоче дуплікувати** вже дію наявних в нашому життю секторів нашого життя. Ні. Це в жодному випадку не є інтенцією Секретаріяту СКВУ. Нашою інтенцією є **посилити зусилля за організацією виявів дії тих ділянок життя нашої спільноти, які входять в засяг громадської дії.**

Ми концентруємося на ділянку **виховчу, шкільну, харитативно-допомогову, пропагандивно-інформаційну, наукову, господарсько-економічну, зв'язку з урядами країн нашого поселення, міжнародні дії** в т. зв. секторі дії неурядових аґенцій; ми плекаємо контакт між нашими спільнотами в країнах нашого поселення; і, врешті, ми намагаємося знайти розв'язку для питання провідних кадрів в громадському життю нашої спільноти, без яких воно буде нидіти.

Вже в короткому часі від відбуття першого СКВУ заіснували деякі явища, які вказують на те, що саме в тій площині ми не лише бажаємо, але і проводимо свою діяльність.

На відтинку виховному ми можемо похвалитись тим, що в КВОР нам вдалось вперше поєднати до співпраці представників різних країн, генерацій, релігій, тощо, які усвідомили собі, що в нас більше спільного чим різного на відтинку виховної дії.

На відтинку шкільному ми маємо великий осяг у формі розпрацювання модерної програми навчання української мови звуково-зоровою методою Чілтона, яка принята як в державних школах Канади так і приватних і Рідних школах і яка дає відповідь на те, що чимраз більше наших місцевостей не має учителів для Рідних Шкіл. Без розголосу і шуму українці в Югославії одержали допомогу у формі шкільних підручників для навчання української мови, а не діялекту, якого дотепер там уживано у школах і пресі.

Відтинок харитативний — це не лише дискусії про збереження Европейського Представництва ЗУДАК, але й намагання розбудувати мережу суспільної служби у всіх країнах і місцевостях, які б занялися нашими немічними, старшими, інвалідами, нервово хворими, і т. п., включивши нашу суспільну службу в систему ТЕҐ ДЕЙС, а з часом і загальну мережу публичних допомогових аґенцій, які користають з наших грошей, як платників податків чи пожертв, але які в дуже малій мірі помагають нашим потребуючим. Серед українських студентів в Канаді зродився плян внутрішноукраїнського «корпусу миру», де б добровільно студенти відходили на один рік праці серед нашої спільноти, зокрема опущених осередків. Робимо заходи, щоб їхні зацікавлення не замикались лише в рямках одної країни і, може, виміна тих кадрів докаже, що не ідеалізму бракує нашій мо-

лоді, але не відчуває вона у виявах сучасної нашої дії притягаючої сили, яка б полонила і їх до нашої праці.

В нашій пресово- інформаційній акції ми обслуговуємо нашу громаду на всіх континентах цікавими голосами із світової впливової преси про українські справи. Дотепер розіслано 14 випусків. Пороблено заходи для розбудови наших станиць в різних країнах. Обслуговуємо деякими матеріялами деякі із радіопрограм, що їх слухають на Україні. Підготовляємо облік всіх українських радіо-програм у вільному світі з намаганням обслужити їх серією радіо-коментарів у спільних нам справах.

На відтинку науковому ми лише повільно розріджуємо дуже сильно напружену атмосферу, яка заіснувала між нашими науковими установами і центрами. Полагодження тих відносин потребуватиме багато часу, але ми є оптимістами. Господарський відтинок ще надальше є лише в етапі зусиль поодиноких осіб чи оосередків. Тенденції до координації зусиль — радше теоретичні! Але немає найменшого сумніву, що існують в нашій спільноті здорові передумови для розвитку нашого господарського сектора, який зможе піддержати матеріяльними засобами вияв різної дії нашої спільноти.

Зв'язки з урядовими кругами та міжнародними агенціями покищо наладнано лише в більших скупченнях української спільноти. Контакти в Секретаріяті ООН, ЮНЕСКО маркують нашу приявність і на тому форумі. Тегеранська конференція була дуже добрим доказом на те, як плятформу СКВУ можна використати для праці на міжнародному форумі, не входячи в домену наших політичних кругів, чи ДЦ УНР. Ця ділянка така широка і така потрібна, що в ній слід очікувати і дальших наших заходів. Основний приціл це співпраця з ЮНЕСКО та урядовими чинниками країн нашого поселення.

Але найбільше задоволеня в праці Секретаріяту маємо з того живого відгуку, який знаходить наша праця в менших країнах нашого поселення. Відновлення цетралі в Параґваю, започаткування заходів для консолідації нашого життя в КОУГЦУ, Бразилії, жвавий контакт із Австралією, Англією і іншими країнами є доказом на те, що терен бажає щиро координувати свої зусилля, мати відчуття, що ми є членами одної української громади.

Цей рік праці Секретаріяту СКВУ ми закінчимо оформленням праці різних комісій та зустріччю представників різних країн в Секретаріяті СКВУ на пленарному засіданні в грудні ц. р. На 1969 рік ми плянуємо основне вивчення проблем, які впливають на такий а не інший стиль і характер дії наших організацій в ріжних країнах. Це важливе бо дослівно майже всюди є замітний процес зміни ґенерацій в проводі наших організацій. Можна сказати, що до керми приходять уроджені поза Україною елементи і вже хочби для зближення їх між собою треба працювати.

Все це розвивається в часі, коли все ще **тут і** там ми відчуваємо в нашому життю прояви, які ніяк не співзвучні з тими тенденціями.

На вступі я вказав на невластиві вияви реакції деяких наших церковних і політичних кругів. Цього явища ми не можемо не пояснити, бо без зрозуміння його не може бути успішного ліку на нього.

Від довшого часу відносини між нашим церковним сектором і громадським залишає багато до побажання. Ми свідомі того, що Церква має свої завдання, в яких вона мусить зберегти свою суверенність. Але суверенність її ніяк не ставить її поза рямки української суспільности. Навпаки, її вага в тому, що вона є **Українською Церквою** і, як така, вона є частиною української спільноти. Бо без української спільноти не буде української Церкви! Тому ізоляційні процеси серед декого з наших церковних Провідників мусять бути замінені тенденціями до співпраці, до спільних зусиль для збереження і розбудови нашої спільноти.

Ми були щойно свідками великого впливу відвідин Верховного Архиєпископа на українську спільноту на північно-американському континенті! Але рівночасно з тим ми були свідками й того, який вплив постава нашої громади може мати на церковних провідників! Чи наука з терену Української Католицької Церкви не може посвідчити досвідом і для українського православного світу для розв'язки ряду наболілих там проблем? Безсумнівно, що так! Без всякого перебільшення можемо ствердити, що проблеми Церков це наші проблеми і навпаки. Отже, ми за інтеграцію громадського і церковних секторів у спільних нам справах, а не боротьбу і розпрю між ними!

А як відносини з політичними чинниками?

Ми переживаємо етап, в якому різні українські політичні сили пробували зберігати домінуючий вплив на громадське життя. Але для всіх, які дивляться на світ відкритими очима, повинно бути ясно, що це не є правильна на-

прямна і що вона в наслідках доведе радше до ізоляції чим домінуючої ролі для тих політичних чинників, а подекуди вона доводить до повного розводнення змісту праці наших політичих груп.

Громадський сектор своїм цілеспрямованням сприяє об'єднанню цілости нашої спільноти. Партійно-політичний сектор має у вільному суспільстві завжди протилежну тенденцію. Кожна партія хоче доказати, що саме вона, її програма, є кращою від іншої партії! Це природно і булоб зле якби ми стали монопартійною суспільністю. Здорові партії кожного народу, а зокрема у випадку поневолених народів, мусять усвідомити собі, що в умовинах розпорошення серед чужих спільнот, збереження **здорового, об'єднаного і скоординованого громадського сектора не лише жодній партії не шкодить, а таки на далеку мету допомагає.** Бо громадська дія — це база, з якої черпає свої сили кожна партія. Слаба база — доведе до повного занепаду політичний сектор нашої спільноти в діяспорі, зокрема в часі коли доплив свіжих сил з України до української політичної дії перерваний, а вплив певних проявів того життя на дію громадських формацій продовжується.

Які небезпеки для політичних партій приносить їхня помилкова політика у відношенню до церковно-релігійних справ, ми мали змогу побачити при нагоді останніх відвідин Кардинала Йосифа. Радіємо всі ми тим, що відома всім політична група різко змінила своє відношення і включилась в загально-національні вияви привітань в честь Кардинала. Але нам відомо, що на тлі саме тої фальшивої політики тої групи, в її нутрі наступили поважні ускладнення.

Не інакше виглядає справа у випадку помилкових потягнень політичних груп у відношенню до громадських формацій. Чи не найбільш клясичним приміром для цього служити можуть горезвісні події IX Конгресу УККА і реакція на ті події. Ми повинні вивчити помилки тих подій, щоб їх не повторяти в майбутньому.

Знаємо що «більшість» яку мали т. зв. організації визвольного бльоку на форумі IX Конгресу УККА, вони потрактували фальшиво і через те довели до повного провалу IX Конгресу. Поведінка політично невироблених речників тої більшости довела до здорової реакції, у висліді якої постав Комітет Громадської Єдности, який зродився, як протест проти того стану, і який заповів у своїй плятформі дії, що він змагатиметься за оздоровлення громадського життя в ЗСА. Це створило з КГЄ кольосальну громадську силу, яка знайшла відгук як серед української спільноти в ЗСА так і поза нею. Немає сумніву, що саме таке громадське наставлення КГЄ вплинуло на поставу загалу нашої спільноти, та що така постава мала навіть вплив на організації визвольного фронту, заставила їх змінити тактику, що уможливило врешті решт відбути СКВУ. Організатори СКВУ найкраще знають, як далеко під тиском громадської опінії вдалося поладнати ряд спірних справ! Ми побачили на СКВУ різних речників українського політичного світу, ми пережили підйом спільного послання церковних провідників, ми дійшли врешті до репрезентативного оформлення Секретаріяту СКВУ, в якому знайшли місце всі ті сили, які брали активну участь в СКВУ. В цьому безсумнівно велика заслуга громадського наставлення всіх сил, а в тому і КГЄ.

Але, яке велике розчарування довелось пережити прихильникам КГЄ, а зокрема Вам, членам ОДВУ, коли із незрозумілих причин внутрі КГЄ перемогла партійно-політична вузькоторовість і звела ту інституцію з громадських рейок, на яких вона могла мати велике і світле майбутне та сповнити свою ролю оздоровлюючого чинника в єдности в УККА.

Так! Членство ОДВУ мусить усвідомити собі, що відповідальність за провал оригінальної лінії КГЄ несуть ті групи, які т. зв. більшістю відсунули від керми в КГЄ делегатів ОДВУ і, які на місце змагу за оздоровлення громадського сектора, за зміни в УККА, за розбудову нових, занедбаних ділянок громадської дії в ЗСА, перейшли на партійно-політичні позиції і перемінили КГЄ на громадську коаліцію нібито прихильників і симпатиків політичних організацій, які входять в склад Української Національної Ради, бльоку т. зв. прихильників ДЦ УНР. В КГЄ перемогла лінія партійного поділу громадського життя на терені ЗСА, мовляв в УККА будуть політичні опоненти ДЦ УНР, а в КГЄ прихильники ДЦ УНР. **Це одна з найбільших помилок тих груп,** яка нанесе в своїх наслідках прикрі удари по престіжові ДЦ УНР та буде смертним поцілунком для мертвонародженої наслідниці КГЄ.

Чому я так гостро п'ятную те явище в нашому житті?

П'ятную його тому, бо воно підкопує авторитет ДЦ УНР, вводить замішення в громадський

правопорядок, якого всі ми домагались на СКВУ, і, врешті, ми мусимо п'ятнувати це ще й тому, що такі вчинки пригадують нам добу таборового етапу політики блискучого відокремлення! Правда, що майстрами тої політики були подекуди ті самі особи, які в тоборовому етапі проводили ту політику від імени бандерівської групи. Але опинившись в опозиційній до бандерівців групі-відламі, вони, нажаль, не позбулись своєї ментальности і зуміли перевести її на форумі КГЄ в його другому етапі дії чи радше занепаду!

Якщо з тих двох примірів ми навчимося, що не можна вмішувати в громадське життя партійно-групових порахунків, то, може, цю велику ціну т. зв. експеримент із КГЄ ми за дурно не заплатили.

Українське громадське життя наскільки устабілізоване і сильне, що воно не зійде з основних напрямних своєї дії. Воно не буде зведене на манівці ізольованими проявами такого стилю діяльністю. Воно перейде до порядку денного над тими проявами і впише їх в ту позицію нашого балянсу, яка називається «списані втрати». Для багатьох з Вас, членів ОДВУ, це майже два роки різних намагань, засідань, поїздок, палких дискусій — але на це не має ради.

Вказавши ті позитивні і непозитивні прояви в нашому громадському життю як цілості, я хотів би хоч коротко зупинитись ще на кількох справах, які мають відношення для нас, які працюють в громадських формаціях системи Українського Націоналістичного Руху.

Ми повністю ідентифікували себе із засадами громадського правопорядку, координації громадського життя, намагання протиставитись нівеляційним процесам обоятности, громадської разпрі і втечі від актуальних потреб української спільноти.

Чому ми все це робимо?

З одної сторони — це наш обов'язок, як частини загально української спільноти, яка, хочо далеко від українського материка, не збирається нидіти, вмирати! А з другої сторони ми маємо ряд наших окремих завдань, які випливають з нашої участи в Українському Націоналістичному Русі. Хоч ми є організаційно незалежною ланкою його, ми свідомі тих важких обов'язків, які ми маємо супроти друзів, які працюють чи то в крайовому революційному секторі дії чи на відтинку політичному.

Наші головні обов'язки, як громадської ланки УНРуху можна б з'ясувати приблизно так:

1. Розбудувати людську базу, з якої можна постійно черпати і підготовляти людські кадри для допомоги в тих двох секторах. Це не декларація — це реальні зобов'язання, які є під силу нам в тих умовинах, які заіснували під сучасну пору на Україні.

2. Розбудувати фінансову базу для згаданої дії. Питання фінансів — це питання, від якого залежить дальша розбудова і поширення дії наших революційно-крайових ланок УНРуху. В додатку до тих завдань прийшли зовсім несподівано великі можливості допомоги для діячів, їхніх родин та ряду установ, які в умовинах окупаційного режиму тої допомоги потребують. Розбудова систематичної дії Українського Визвольного Фонду і Комітету Оборони та Допомоги це невідкличне завдання під сучасну пору.

3. Пропагандивно-інформаційна акція серед нашого окруження, зокрема неукраїнського, стала зовсім реальною справою. Ми дістали матеріяли, які здобули довіря неукраїнського читача і знайшли поважного видавця. Буде непростимим гріхом, якщо ми не подбаємо про те, щоб матеріяли В. Чорновола і інші не знайшлись у кожній бібліотеці, редакції газети, радіо і телестанцій, політичних діячів, студентської молоді і прямо в наших сусідів, які повинні про неї і нею заторкнені проблеми знати. Не забуваймо при тому, що величезна більшість народженого тут елементу не читає по українськи і тому і для неї то видання мусить знайти дорогу. Від успіху першого видання матеріялів В. Чорновола залежить ряд дальших видань і тому в цьому напрямі слід проводити плянову кампанію поширення того видання.

4. Політично-освідомлюючу працю серед наших членів і суспільства. Студія вишкільних матеріялів, публичні віча, кольпортажа літератури — це зовсім реальне завдання.

5. Реалізація вже хочби названих завдань вимагає людських кадрів. А в нас їх бракує! Бракує їх з багатьох причин, але чи не найважливіша з них — це брак послідовної праці на відтинку поширення наших членських кадрів по відділах як з рядів української спільноти так і з рядів назріваючого покоління молоді. Організація, яка не росте в членських кадрах, скоріше чи пізніше буде засуджена на занепад. Наша організаційна система має

шанси росту, має справи, якими можна мобілізувати український загал та вербувати з поміж нього нові кадри. Але громада наша хоче бачити нашу організаційну систему об'єднану, аґресивною і активною. Тільки до такої організації приходитимуть нові кадри.

Відірваність від рідних земель, кольосальний тиск ворога на наш нарід там та намагання його здеморалізувати нас тут триває вже довгі десятиліття. Ми не усвідомляємо собі того, що добігає вже чверть століття, як більшість з нас вийшли з українських земель. Багато з наших людей втратили віру повернути на Україну, чи побачити її вільною. Не дивно, що в такій атмосфері тут і там ми бачимо, що наші друзі тратять нерви, поширюється серед них атмосфера нервозности, дрібничкових непорозумінь, занік дружби! Але ця недуга не опанувала нас. Наша відпорність проти неї далеко не вичерпана! Останні місяці доказали, що не ворог, але ми, носії ідеї українського визволення, є в офензиві! Не ми, а ворожа система дає познаки поважного розкладу! Не ми, а окупант тратить нерви і робить ряд помилок, які є радше ознакою послаблення чим скріплення його позиції.

І тому в тому світлі розглядаймо наші завдання і наші можливості! На зневіру громаді — пропонуємо здоровий лік у формі наявних осягів поневоленої, але незбореної української людини! На провокації ворога — реагуємо маніфестацією солідарности наших сил! На ґадії ворога, що вичерпається наша витривалість — ми вказуємо, що наші організації в поочатку слідуючого року святкуватимуть 40 ліття. Першого Конґресу Українських Націоналістів та цілої системи Українського Націопочатку слідуючого року святкуватимуть 40 гартували нас і дають надію вірити, що ще довгі десятиліття, якщо б того було потрібно, наша система з цілою українською спільнотою в діяспорі залишиться громадським запліччам нашого народу, допоміжною ланкою в його боротьбі, яка, задивлена на постаті світлих наших основоположників та на мужню поставу наших братів і сестер на Україні, неначе перекликається з ними і заявляє їм

Ми вийшли із українського народу
Ми працюємо для українського народу
Ми діждемось перемоги українського народу!

РЕЗОЛЮЦІЇ 29-го ЮВІЛЕЙНОГО З'ЇЗДУ ОРГАНІЗЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ (ОДВУ), ЩО ВІДБУВСЯ В ДНЯХ31 СЕРПНЯ ТА 1-2 ВЕРЕСНЯ НА ОСЕЛІ ІМ. ОЛЬЖИЧА В ЛІГАЙТОНІ

1. Двадцять Дев'ятий Ювілейний З'їзд Організації Державного Відродження України, діючий на Оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Пенсильванія, у днях 31-го серпня та 1-ого й 2-ого вересня 1968 р., вітає Президента З'єдинених Стейтів Америки Вельмидостойного Линдона Б. Джансона, Уряд цієї країни й увесь американський народ, як носія вселюдських ідей Деклярації Незалежности, які й досі являються провідними ідеями поневолених народів у їхній боротьбі за національне визволення з-під чужонаціональої тиранії. Члени ОДВУ, як американські громадяни українського роду, поновно заявляють свою відданість і льояльність З'єдиненим Стейтам Америки та їх Конституції враз із готовістю віддати своє знання і свої сили для їх оборони, збереження та всестороннього розвитку.

2) 29-ий Ювілейний З'їзд ОДВУ пересилає найкращий привіт нескореному українському народові у його завзятій боротьбі за національну самобутність і державну незалежність на своїй прадідівській землі.

Ювілейний З'їзд та все членство ОДВУ разом із цілим Українським Націоналістичним Рухом уважно стежить за героїчною поставою Українського народу, а зокрема його молодшої ґенерації у відстоянні наступу посильного русифікаційного процесу, не жаліючи найвищих жертв особистої свободи і власного життя.

3) 29-ий Ювілейний З'їзд ОДВУ вітає Державний Центр УНР, Президента УНР, Президію і членів УНРади, Виконавчий Орган Української Національної Ради та цією дорогою закликає компетентних чинників нашого Державного Центру завершити Консолідацію всіх політичних сил на чужині.

4) Ювілейний З'їзд вітає в глибокій пошані Ієрархів Українських Церков та просить їх доложити всіх зусиль для збереження українських церковних традицій та українського обряду.

Беручи до уваги велику ролю і вагу Українських Церков у збереженні національно-культурної самобутности українського народу, 29-ий З'їзд кличе все членство до всебічної підтримки Українських Церков в їх історично-відповідальній праці.

З'їзд із радістю ствержує, що останні відвідини Первоієрарха Української Католицької Церкви, Блаженнішого Верховного Архиєпископа й Кардинала Кир Йосифа Сліпого, в заокеанських країнах причинилися до упорядкування відносин внутрі Української Католицької Церкви і громадян, а Його зустрічі із Ієрархами Братньої Української Православної Церкви дали надію наближення і співпраці між обома Церквами.

Вирази глибокої пошани та любови, виявлені Верховному Архиєпископові Української Католицької Церкви нашими Ієрархами та всіма українцями виразно засвідчують глибоку віру вже недалеке завершення Українського Католицького Патріярхату.

5) З'їзд вітає Президію й Секретаріят Світового Конґресу Вільних Українців і його складові частини та висловлює надію, що ця Світова Централя причиниться до збереження українства на чужині та згідно із своїми можливостями і прерогативами причиниться до підтримки Української Справи на чужині та допомоги українському народові на рідних землях.

6) Ювілейний З'їзд вітає Організацію Українських Націоналістів — героїчний авангард на фронті боротьби проти московсько-большевицького окупанта України.

29-ий З'їзд одночасно вітає Голову ПУН Олега Штуля-Ждановича та Провід Українських Націоналістів і запевняє їм моральну і матеріяльну піддержку в їх відповідальних діях за привернення стародавніх прав українського народу жити вільно у своїй власній державі.

7) З'їзд ОДВУ вітає громадські, наукові, молодечі й політичні організації та закликає їх до скоординованої і сконсолідованої дії для українства на чужині й українського народу на Батьківщині.

З'їзд зокрема закликає теперішню Екзекутиву УККА ужити всіх далекойдучих заходів для завершення повної консолідації всіх громадських організацій на тих засадах, на яких ця централя була покликана до життя її основоположниками.

8) Учасники 20-ого Ювілейного З'їзду клонять свої голови перед світлою пам'яттю тих Основоположників ОДВУ, що впродовж останніх чотирьох десятиріч відійшли у вічність, а одночасно щиро й сердечно вітають живих і зокрема активних Членів-Основоположників нашої Організації. З'їзд стверджує, що визначені ними цілі й завдання ОДВУ ще все актуальні й Членство ОДВУ змагатиме безперебійно за їх реалізацію. Учасники З'їзду горді з твердої постави всіх тих Членів-Піонерів, які видержали всі удари й побороли всі перешкоди й залишилися вірними ідеям ОДВУ.

9) Ювілейний З'їзд ОДВУ звертається до громадських організацій і всіх українців на еміграції підтримати акцію Комітету Оборони і Допомоги, який у відповідь на масові арешти та жорстокі засуди в Україні організує всебічну допомогу жертвам московсько-большевицького терору. ренан дЯ в

10) 29-ий З'їзд ОДВУ закликає все членство та своїх симпатиків піддержати Український Визвольний Фонд (Одноцентовий фонд) та тим причинитися до переведення далекосяглих акцій, запляновапих Проводом Українського Націоналістичного Руху.

11) Ювілейний З'їзд закликає Відділи і все членство об'єднаним фронтом підтримати всі заходи Проводу Українських Націоналістів та центральної Управи ОДВУ у їхніх всіх починах і праці.

Резолюційна Комісія:
Павло Дорожинський — голова
Члени:
д-р Зенон Городиський
д-р Володимир Михайлів
проф. Яків Кльований
мгр. Михайло Середович
інж. Богдан Гасюк

СТАНОВИЩЕ З'ЇЗДУ ОДВУ В СПРАВІ ГРОМАДСЬКОГО КОНФЛІКТУ НА ТЕРЕНІ ЗСА

29-тий Річний Ювілейний З'їзд ОДВУ, що відбувся вднях 31 серпня та 1-2 вересня на Оселі ім. Ольжича в сорокріччя повстання ОДВУ вирішив ясно й недвозначно становище тієї організації в зазначеній справі.

З'їзд ствердив:

ОДВУ було співосновником Українського Конґресового Комітету, як централі всіх українських громадських організацій, що стоять на національній базі. ОДВУ й на далі залишається в УККА й там буде з незменшеною енергією боротися за ті цілі, для яких УККА повстав та реалізацію найважніших сучасних завдання нашої спільноти. А тими цілями та завданнями є: допомога визвольній боротьбі і творчости українського народу, розбудова українського життя в цій країні, віддана співпраця над створенням української духово-культурної спільноти в овіті, боротьба за створення єдиного українського політичного фронту у світі на базі УНРади.

Цілі ці принаймні в якійсь мірі можна осягнути, коли побіч одного політичного фронту, об'єднаного на базі УНР, ідеї самостійної й соборної української держави, в поодиноких країнах будуть єдині суспільно-громадські централі, що в них співпрацюватимуть всі суспільно-громадські організації, як вільні і рівні, без дискримінації і привілеїв, без майоризації і диктату.

З'їзд ухвалив:

1) УККА мусить якнайскорше повернути до стану централі організації та таким чином створити підставу для повороту усіх колишніх членів УККА назад і докласти зусиль для повного завершення консолідації всіх громадських сил у тій централі.

2) Як централя централь, координуючий чинник нашого організованого життя в цій країні, УККА не може бути ані плятформою для домінації політичних груп, ані інструментом в руках поодиноких осіб. УККА це громадська установа в повному розумінні, а коли ні, то це чергова невдача для нас усіх.

3) Т. зв. статут, ухвалений на IX Конґресі УККА є не тільки нелегальним, але є повним запереченням всіх найбільше фундаментальних принципів громадської централі й тому ми вважаємо його неважним і закликаємо до негайного привернення, аж до ухвалення нового, попереднього статуту. Для тієї цілі мусить бути покликана негайно до життя відповідна статутова комісія, в якій з огляду на громадську приличність не повинні брати участи ті, що редагували й насильно накинули згаданий нелегальний статут.

4) Щойно тоді можна буде говорити про збагачення й поширення змісту роботи УККА, як це вони сформульовані на початку цієї резолюції. Без поширення роботи, без шукання нових методів і засобів, без зміни керівних персонажів на чолі УККА не можна уявити собі дальшого розвитку УККА, ані його творчої ролі в розбудові українського життя. Вже сьогодні його суспільна функція впала до дуже низького ступіння, його роля на місцях у громадському житті чидіє і, коли не заіснують зміни, піде до щораз гіршого.

5) А до цього ми не сміємо допустити. І тому 29-тий З'їзд ОДВУ, що відбувається в Ювілейне сорокріччя повстання ОДВУ доручає своїм представникам в органах УККА, в централі і у Відділах беззастережно захищати зясові тут позиції, жертвенно боротися за них, приєднувати до них щораз дальших прихильників і крок за кроком добиватися переведення їх у життя. В боротьбі за наші загальні ідеали, за добро цілої громади нам ніяка перешкода, ніякий труд, зусилля не сміють бути за великими.

6) З'їзд уповноважнює нову Центральну Управу ОДВУ перевести розмови з Асоціяцією Українців в Америці, колишнім КГЄ, з метою ствердити можливості співпраці на базі однієї суспільно-громадської централі.

Роман Шраменко

ДРУЖНЬО ІДІМ

Наш 29-тий З'їзд

Ми, члени ОДВУ, відбули свій 29-тий загальний З'їзд, що проходив під знам'ям 40 літнього існування й дії. Відбули ми цей З'їзд в аспекті ділово-ювілейнім, шукаючи, як і перед тим, за позитивами і негативами, що викарбувалися за ці роки на нашім громадсько-політичнім організмі.

Ми, здається, більше як будьколи перед тим, старалися придивитися собі ближче, докладніше й з найбільшою дозою самокритики, яку можна супроти себе примінити, бо хотіли, й з таким бажанням працювали, проаналізувати пройшлі роки, щоб на підставі холодної аналізи й логіки, накреслити дальший маршрут по якім прийдеться нам ступати в грядучих роках.

Чи зробили ми це в почутті конструктивної натуги й бажання, яке випливає з реального роздумування над дійсністю? Безсумнівно, так!

Організація, а маємо на увазі живу й плідну формацію, як і індивідуальна людина, — потребує не лише жити й творити, але і конечним для неї є знати, що робити, коли як і де. Щоб знайти властиві означення цього, як і пізнати їхню правдивість, треба піддатись всеобіймаючій самокритиці, порівнальній аналізі фактів, позбутись штучних принципів і що найважніше, встановити правдивий зміст дійсности в якім і для якого існує та діє організація.

І нам здається, що ми це дуже сумлінно зробили.

В нас вистарчило нервів та почуття відповідальности, щоб глянути собі й своїм друзям в очі та сказати з чим ми згідні, а з чим ні. Що зробили ми добре, а що зле. Де ми не дописали, а де ми знайшлися з повним успіхом. Як нам іти дальше, як і за-що нам дальше змагатися. І багато іншого ми собі сказали, і багато дечого ми й побачили. . ., що раніш, хоч і дивилися, — не бачили. А все це разом, створило в нас почуття самопевности, що ми направду на властивій дорозі. Бо вміючи перевести в себе процес наведений вище, ми із сатисфакцією можемо підчеркнути нашу дійсну демократичність, ступінь нашого інтелекту, як і живучість нашої ідеї, якої не притемнить ніхто й ніщо.

Ось в такім змислі ми відбували наш 29-ий загальний з'їзд Організації Державногоо Відродження України.

***

В пошані до вас. . .

Не резолюції з'їзду виключно відображують дійсний дух та зміст делегатів, які є фактичними репрезентантами зібрання. Щоб пізнати цю істину, яка в більшості не вноситься в ніякі реєстри та офіційні заяви, треба дуже докладно придивитися й прислухатися до поодиноких людей, знайти з ними спільну мову, вичути й пізнати їхню ментально-розумову заінтересованість та імпульс, який держить їх в нап'ятті підчас дебат, рішень, голосувань.

Пізнаючи ці прикмети та заінтересування, не є важко опридінити хід конвенційних нарад, а також їх вислід. Здається, що лише треба трохи доброї волі та деяку дозу доброзичливости, щоб шукаючи за позитивним й будуючим, не побачити й не почути дійсного голосу від найбільш мовчливого делегата. . . І ми на 29-тім з'їзді ОДВУ попробували це зробити. . .

І ми почули, і ми побачили. . .

А рівнож ми й зрозуміли, що не лише вибрана з'їздом президія, комісії, чи найбільші блискучі промовці, є душею, сумлінням, живим організмом організації, а тим всім є делегати, що не конечно й попадають на перші місця. . . Від них можна довідатися про дійсний стан у відділах, міркування на тему «великої політики», а також і про звичайні буденні, але так дуже практичні справи.

І тому пізнавши це, в нас зродилося ще більше почуття пошани до тих, так зв. «звичайних» членів ОДВУ, що довгими роками вміло та віддано, безінтересовно, вкладали й вкладають свої цеголки у нашу спільну будову. Їх не перечислити, їх і не назвати. Вони — організація!!! Були вони тому 40 років, коли піонери клали перші основи під ОДВУ; були вони вчора, коли події II світової війни гнітучо віддалися в душу; бачили ми їх й нині на 29-тім з'їздів Лігайтоні, коли раділи успіхами, а сум вкривав їхні лиця, коли говорили до нас факти неуспіхів. А також й переконані ми, що зустрінемо їх завтра, коли будемо дальше іти по нашім, нераз з перешкодами, шляху.

Тому, святкуючи цей ювілейний 40-й рік й згадуючи в ньому всіх тих наших провідних людей, що вміло вели ОДВУ через літа, нам з подивогідною увагою приходиться віддати наш салют всім тим Безіменним членам та делеґатам 29-ьох з'їздів ОДВУ, що собою творили й творять по сьогоднішний день, чесну, ідейну й жертвенну Українській Правді, Організацію.

**
*

Перед нами завдання, друзі!

Нам здається, що всі члени ОДВУ є в повній свідомості, що перед нами на сьогоднішний день стоїть ряд завдань, які вимагатимуть від нас більшої натуги й праці, як будь коли перед тим.

Ці завдання ідуть по нашій внутрішній лінії з одної сторони, а також й паралельно на зовнішнім відтинку. Схематично вони є майже на цій самій височині, бо десь слідне їхнє схерещення, доповнення себе, вивершеня. Але здається нам, що годі плекати один відтинок коштом другого ,як це часто у нас буває. Організація, яка має за завдання число один, — допомога Українській Визвольній Політиці та участь в громадсько-суспільнім організмі, не може й не сміє забувати за свій власний структурально кадровий організм.

Сила ударности й вислід будьякій акцій, полягає на силі й пружності виконавців. Замало мати добру ідею! Ідею треба вміти проформувати в життя, за неї треба битися і йти без вагань до раз вибраної мети. А для того треба людей. Так, людей! Нових, молодших, з візією нових горизонтів, з іскрою деякої очайдушности в очах та вірою, що перемогти можна все і всюди. ооля

Тому, чи не перше наше завдання в цім ювілейнім році, Шановні й Дорогі Друзі, це наша «внутрішня лінія», яка таки потребує певного перегляду, оновлення й більше людей. Потребу цього ми виразно бачили на нашім минулім з'їзді, бачимо її в кожночинних наших акціях, відчитності терену і у вимозі змісту нашої Організації взагалі.

Зогляду на це, ми дозволяємо собі повторити наш з попередних років клич: Ідім в народ, з народом і по народ! Це є першої ваги завдання, бо не розв'язавши його позитивно й послідовно, ми не будемо спроможні сповняти ефектовно других, байдуже на нашу відданість, ідейність та жертвенність, бо у всім цім є твердий і некомпромісовий закон життєвої рації.

Організація, що світло зуміла перейти через 40 років, не може й не сміє дальше замкнутися в собі. Вона мусить знайти спільну мову, спосіб та заохоту для нових й молодших поколінь, щоб свою велику, правдиву та живу ідею перещепити в їхні серця. Це можна зробити, ми мусимо це зробити і ми це зробимо, Друзі!!!

Підемо дружньо. . .

Хтось, здається не без дози цинізму, сказав колись, що всяка еміґрація скоріше, чи пізніше розкладається сама від себе, пожирає себе взаємно, а тоді зникає з горизонту. . .

Можливо. . . що і дещо й правди в цім є, але чи це мусить віднестися також і до української еміґрації?

В нас є глибоке переконання, що ні! Ми не ґрупка вихідців, втікачів, чи шукачів пригод Ми не проміняли нашої Батьківщини за блиск чужих теремів. Ми не ішли в світи заради наживи. . .

В нас була й залишиться на віки, Віра в Україну, в її непереможний народ й в правду життєвих істин, що все перемагають над злом.

Віра, переконання, бажання й сподівання, можуть бути мертвими й не плідними якщо щоденні діла, більші й менші, — противорічать цим ідейним заложенням. Кожний з нас зокрема, як і всі ми разом, мусимо діяти так, щоб один другому був братом й другом не лише «по вірі», а в дійсності, в житті, в ділі, щоденно.

Це не перестарілі ідеї! Це не ходження по «муках»! Це, Друзі, «бути чи не бути» нам. Нам, як членами ОДВУ, нам як українським націоналістам, нам як членами цієї, чи іншої формації, нам, як українцям. . .

Ми все чомусь нарікаємо й вишукуємо вину у всіх, за виїмком себе. Тому передумовою нашого буття, нашої дії, наших вислідів з будь якої праці, є наша Дружба. Наше вирозуміння один другого, наша поміч собі взаємно, наша пошана до себе.

Кожна людина має і повинна мати свої окремі опінії на різні справи. але рівночасно ця людина мусить вміти порівнювати, пристусовувати й зцементовувати свою думку-опінію з другими, бо це й вершок інтелігентности, логічного мислення та завершення себе в найвищім щаблі людського життєвого устрою, — дружній спільноті одиниць. А їм на ім'я державна нація.

Тому, дружньо ідім, дружньо розв'язуймо й найболючіші проблеми, а напевно осягнемо тоді бажане, в яке так всі віримо.

Юрій Артюшенко

ДУХОВЕ ЧОРНОСОТЕНСТВО КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ СССР

Радіо принесло вістку, що з усіх східньо-німецьких комуністів найбільш неперебірливими в методах нападів на речників лібералізації в Чехо-Словаччині є 32 колишні гітлерівці. Та чи не такими самими були в перші два десятиліття після т. зв. жовтневої революції оті брусіловці, слащовці, шульґінівці (Шульґін — редактор україножерного часопису «Кієвлянін») та тисячі колишніх денікінців, що, як хамелеони, змінили свою фарбу? Вони всі однодушно заявилися за компартію СССР та її прибудівки, а то й з середини партії почали опановувати її своєю духовістю. Вони вже тоді були найжорстокішими в боротьбі з національними проявами немоскалів у партії, бо вважали себе правовірнішими носіями ідей московсько-імперіялістичного інтернаціоналізму, ніж сам його творець — Ленін. Властне, вони одухотворили московсько-пролетарський інтернаціоналізм великоімперськими пророцтвами Достоєвського, в які вірив і Ленін.

Хоч, напр., Шульґін і Ленін по-різному говорили про свої великодержавницькі цілі, то — в них була однакова імперіялістична мета: злити всі поневолені Москвою народи в один «русскій» чи «сов'єтський» народ, яким московські можновладці могли б своєвільно й деспотично управляти так, як це притаманно московській традиції. До цієї мети всі послідовники Леніна прямували через потоптання особистої й національної гідности людини.

В оті два перші десятиліття формування комуністичної партії СССР в її рядах точилася рівномірна боротьба між двома її течіями. Одна з тих течій прямувала за Марксом і Енґельсом, які перестерігали світ перед російським імперіялізмом, а друга за Леніном, який був співзвучним імперським ідеалам україножера Шульґіна й інших чорносотенців, що й дало Шульґіневі можливість повернутися з закордону до СССР і там спокійно дожити віку.

Та не тільки до нього, але й до багатьох інших російських емігрантів і колишніх денікінців КП СССР виявляла терпимість, зате петлюрівців безпощадно нищила, а, при чому вигубила теж усіх українців — зміновіховців. Цим хіба й можна пояснити те, що ті західні держави де були більші впливи російської еміґрації, все були байдужі до внутрішньої національної політики Москви й до державно-визвольних змагань українського народу.

Перша течія, що ставилася критично до національної політики Леніна, входила в часті конфлікти з адміністрацією, що бездушно виконувала всі розпорядження вождя партії — Леніна, а потім Сталіна. До цієї течії належали переважно комуністи союзних республік і невелика кількість російських комуністів.

Через обмеження свободи вислову думки й дискусій у самій партії перемогла ленінська течія, яка при тім узаконила всю великодержавну царську спадщину з її імперіялістичними традиціями. У висліді, властне, цього прийшло до розстрілу в 1937 році майже цілого Політбюра Української Комунстичної Партії. І теперішні події в Чехо-Словаччині ми вважаємо почасти продовженням боротьби між тамошньою марксівською антиімперіялістичною та ленінською імперіялістичною течіями — говоримо, почасти, бо в цій боротьбі виявляє себе ще й третя течія, що відродилася в поневолених народів із джерел їх власної культури, власних національних ідей, власних соціяльних ідеалів і своїх власнопідметних дій, виреслих із відвічних національно-державних традицій їхніх державних періодів.

І якщо в 1968 році в подіях у Чехо-Словаччині не прийшло до ліквідації проводу Чеської Комуністичної Партії так, як у 1937 році прийшло до розстрілу майже цілого Політбюра Української Комуністичної Партії то тому тільки, що на перешкоді стали в першу чергу оті відроджені дуумка й чин третьої течії, що привела до психологічних змін, як у комуністичнім, так і в некомуністичнім світі, та викликала моральний тиск світової опінії на Москву. Велику в тім ролю відограли думка й чин українців — засланців, зокрема тих, про яких мова в книжці В. Чорновола «Лихо з Розуму».

Автор цих рядків завжди вважав, що та-

кий процес уже віддавна відбувається серед поневолених Москвою народів і змушує деяких російських комуністів шукати нових обріїв і нових шляхів у думці та в чині. Але тому, що не всі росіяни здійснюють у житті свої теорії згідно з своїми заявами, то навчені досвідом речники поневолених народів, лякаючись, щоб знову якісь російські течії не впровадили троянського коня в їх ряди, прямують до того, щоб на всіх відтинках своєї державної дії бути власнопідметними.

Власне, найновіші події так в Україні, як і в Чехо-Словаччині, що їх зокрема відбиває в собі третя течія, ми і вважаємо отими власнопідметними ланками тяглости боротьби, що йде на базі суверенно-державної спадщини українського й інших народів, яких суверенність Москвою була потоптана. Тому то автор цих рядків у статті «Ідея й закономірність державної дії» («Українське Слово» з 6-13 квітня 1958 року) писав: «Хоч Україна й позбавлена тих обмежених державних атрибутів, що їх мають сателітні держави, як то власної армії, вільного дипломатичного зв'язку з світом тощо, але українська державна дія в Україні продовжується» А далі: «У державній дії бере участь увесь нарід, усі суспільні верстви. . .»

Ще в 1958 році в своїй книжечці «На маргінесі книжки Юрія Смолича «З народом чи проти народу?»» автор цих рядків на сторінці 12-ій писав: «І хоч, покищо, щоб скріпити своє панування, Москва фіктивно й примушена ділитися владою з комуністичними партіями інших державних націй, то в дальшому вона буде намагатися знищити їх, як знищила Українську Комуністичну Партію розстрілявши майже весь її Центральний Комітет (Політбюро УКП), і запровадити, замість них, територіяльні комуністичні партії, цілковито їй підпорядковані». А на сторінці 13-ій я писав: «Інтернаціоналізм у теорії стане в практичному житті імперіялістичним націоналізмом одної російської чи декількох небагатьох націй, що будуть у постійній боротьбі з націоналізмами поневолених ними народів, з націоналізмами, що їм теоретично навіть Сталін необачно признав рацію існуваня, правда, не на території СССР, але поза нею, і яким сьогодні СССР іде немов би з допомогою, щоб використавши їх, потім знищити». І, нарешті, на стор. 42 тієї ж книжечки написано: «Власне, західній світ своїми егоїстичними потягненнями скріпив московсько-советський імперіялізм і своєю політикою та байдужністю до ієрархії духово-моральних вартостей приготовив ґрунт для большевиків. А комуністичний світ ще не усвідомив собі того, що національна політика Москви, яка до всього, що є українське, а особливо до того, що може мати в собі характер національно-політичних проблесків, ставиться дуже вороже, не відповідає інтересам комуністичного світу. **Думаю, що в близькому часі советсько-московський большевизм і світовий комунізм у розвоєвому процесі наберуть різних понять, що виключатимуть себе взаємно».**

Як бачимо, до цього сьогодні вже й приходить.

Не виключено, що українська державна дія в Україні разом із своєю інтеґральною частиною в чужині приведе ще й до того, що Рада Безпеки ООН буде дискутувати й над проблемою законности тієї влади «квіслінгів і юд», які в ім'я московського імперіялізму узурпували владу в Україні, що й привело зокрема до того штучного жахливого голоду, якого 35-ліття ми оце й відзначуємо, та до ліквідації й самого Політбюра Української Комуністичної Партії.

З Києва говорять про суверенність УССР, та й тут у нас дехто вважає УССР переємницею УНР, а не фікцією, створеною Москвою, для обдурення українського народу й зовнішнього світу. Ті, що так думають, не хотять знати того, що одною з головних ознак державної суверенности, поруч інших, згадуваних уже нами державних атрибутів, є незалежна закордонна політика, а в УССР вона в цілому ж залежна від Москви. При чім, згідно з «советською» конституцією, всі громадяни СССР мають ті ж самі права в усіх союзних республіках і рішають про їх долю.

Тож із цього випливає й те, що стаття 17-та конституції СССР про вільний вихід тої чи іншої республіки з складу СССР теж є фікцією. Тому то й речники московського пролетарського інтернаціоналізму в офіційних промовах і говорять тільки про «советський нарід» у СССР.

Насправді ж можна було б тільки тоді говорити про державну суверенність України, коли б теперішні Савли-Шелести й товариші схотіли стати Павлами та у зв'язку з всесвітнім визнанням (навіть большевицькою Росією) Української Народньої Республіки від-

родили суверенність України, хоч і з властивим їхнім переконанням соціяльним змістом, і тим відновили незалежну закордонну політику.

Тож, сьогодішній процес розвитку національно-державної думки й соціяльно-політичної мети в Україні спирається на національно-духових, державно-політичних і етично-моральних вартостях, заглиблених в історичнім минулім, та має переломове значення в житті й у наслідках не тільки для українського народу, але й усього світу.

Денис Квітковський-Квітка

НАША ОЦІНКА СУЧАСНИХ ПОДІЙ В УКРАЇНІ

I

Сучасна духова революція в Україні у формі мужнього виступу на історичну арену цієї великої европейської нації її провідної верстви — письменників, поетів, малярів, науковців, журналістів тощо — найшла найкраще вирозуміння й найбільшу морально-політичну піддержку на еміграції якраз у рядах Організації Українських Націоналістів, на чолі якої стоїть сьогодні редактор Олег Штуль-Жданович. Найбільшу ролю відіграв тут самий голова ПУН, бо під його безпосереднім наглядом і завдяки його жертвенній праці вийшла в Парижі історичної вартости вже сьогодні праця В'ячеслава Чорновола про «двадцятьох злочинців» — «Лихо з Розуму».

За поміччю і при творчій співпраці найближчих співробітників — друзів ред. Олега Штуля-Ждановича, голос могутнього протесту В. Чорновола і його друзів проти русифікації України та в обороні її основного права на суверенність своєї культури та її політичного права на самостійну, ні від кого незалежну державу — у формі тієї «вільної сім'ї» народів, яку поверх сто років тому проєктувала на історичному горизонті світу геніяльна візія Тараса Шевченка — залунав по цілому світі, а Чорновіл став не тільки речником, але й символом «нової України». України, що позбувається страху й відзискує свою людську гідність. Поява соток грунтовних статтей у найбільш поважних газетах і журналах всього світу про «протест» українських інтилектуалів проти русифікації та відродження українського націоналізму в Україні (так окреслює світова преса події в Україні, розуміючи під терміном «націоналізм», очевидно, одно з основних прав людини, право на свою національність) та, нарешті, поява на світовому ринку книжки В. Чорновола п. н. Chornovil Papers, яку видало В-во Мек Ґров Гіл, одно з найбільших видавництв світу — це вже події, про які ще й рік тому не мріяли навіть найбільші мрійники нашого визвольного фронту.

Без суміву, писання-протести Я. Чорновола, І. Дзюби та інших не є заслугою нашої великої еміґрації. Вони не належали і не належать ОУН, вони не мали зв'язків із українськими еміґраційними організаціями. Нову духову еліту, нову провідну верству, нових борців за вічну Україну видав знову із свого невичерпного джерела творчої української сили — український народ. Тому вони могли вийти навіть із рядів комуністичної партії. Тому вони могли, і можуть, приймати й одобряти доктрину комунізму, вони могли, і можуть, бути навіть активними членами комунстичної партії. Бо Україна, як сторично-духова вартість, як джерело творчої снаги й невичерпна керниця одноразових, неповторних, питомих ій тільки духових скарбів — не має собі рівного суперника. Комунізм, це переходове явище, певна форма. Комунізм, як і всяка інша економічна чи політична система, може змінятися — і навіть зміняється! — але не зміняється культурно-духова історична індивідуальність, якою є нація. Процеси, які відбуваються тепер у цілому світі, а особливо в т. зв. СССР і його сателітних державах, побудованих на національному прициді, — є цьому свідком. Крім подій в Україні, зверніть увагу на такі ж національні процеси в Румунії, в Югославії, а в моменті писання цих рядків — у Чехословаччині.

Але хоч сучасні національні процеси в Україні зродилися в Україні і є ні від кого незалежним, самостійним виявом творчого духа України, то ОУН й ідеологічно споріднені організації — Українське Національне Об'єднання (УНО) в

Канаді, Організація Державного Відродження України (ОДВУ), Український Золотий Хрест (УЗХ) і інші — були тими першими, що мали візію, уміння й силу спопуляризувати сучасні процеси в Україні на світову скалю, дати їм світового масштабу розмах. Бо ОУН та взагалі всі інші українські організації, партії, рухи, ба навіть поодинокі українські люди є продуктом, виявом, твором тієї самої української субстанції, що й люди та організації в Україні. І хоч не має між ними організаційного пов'язання, хоч діють вони ріжними засобами, в ріжних умовинах, розділені просторами, хоч вони часто моляться, з тих чи інших причин, до інших «богів» і визнають інше «вірую», то знову ж це тільки речі поверхові переходові, бо їх життєва сила, зміст і мета їх життя коріняться в тій самій українській землі й їх духова наснага випливає з того самого українського духового джерела. Не перерве цього духового зв'язку всього українства ані КҐБ, і не розтріляє їх ніякий новітній Сталін. Українська людина й українська нація «там» і «тут» — це духовокровна єдність, чи ми цього хочемо, чи ні, чи це комусь подобається, чи ні. В цьому змислі українська еміграція і український нарід на рідних землях є одною нероздільною цілістю.

II

«Смолоскип», журнал української академічної молоді «Зарево», роками звертав увагу української громади на події в Україні, підкреслюючи особливо національний момент у писаннях і в думанні тамошньої української нової генерації. Але велика частина української політичної еміґраційної еліти або іґнорувала ці писання і підхід до оцінки подій в Україні, або навіть хотіла добачати в них якесь нове радянофільство. . . Найбільша чисельно українська політична організація на еміґрації, популярно звана як «бандерівці», «відписала» була Україну й поставила повну ставку на будування «нової» України — на еміґрації. Тому вона звернула свою майже неподільну увагу на «завоювання» еміґрації й її установ. І вона мала успіх: вона «завоювала» УККА в ЗСА й досягнула небияких впливів у всьому українському зорганізованому житті, включно з церквами (православними церквами вона не зацікавлена й не має там багато своїх «вірних»).

Подібним шляхом пішла й велика частина нашої преси, не тільки партійної, бо і «Свобода» чи «Америка», наприклад бачили в Україні також тільки українських невільників і московських панів. . .

В такому стані застав нашу еміґрацію Світовий Конгрес Вільних Українців — якщо вигнанця чи втікача чи «біженця» з рідного краю можливо вважати «вільною людиною».

Виступ проф. Юрія Бойка на цьому СКВУ і «поява» там книжки Святослава Чорновола п. н. «Лихо з Розоуму», виданої в Парижі у видавництві Українського Слова, застали цю еміґрацію непідготованою і тому була вона до крайности заскочена розмахом і силою творчих процесів українських сил в Україні. І в той час, як проф. Лев Добрянський та д-р Г. Васькович виголошували фрази про стан в Україні та про всякі поїздки з добродієм Ярославом Стецьком на Формозу й Корею, проф. Юрій Бойко говорив на основі документів з України, про дійсно драматичні, історичні події в Україні. На залі нарад можливо було набути свіжу ще з друку книжку «Лихо з Розуму» В. Чорновола. В тих самих днях ОДВУ і БО відбули свою Ідеологічну Конференцію, яка велася також повністю під знаком подій в Україні.

Це були наслідки довгої, жертвенної, невдячної праці «контактів» з Україною. Це був вислід праці, зорієнтованої на Україну і з вірою в українську людину в Україні.

В Україні не діяла сітка ОУН; ніхто не вербував — і не вербує — там членів до організації.

Ані Чорновіл, ані Дзюба, ані Заливаха, ані ніхто інший з молодої генерації в Україні не мали зв'язків з еміґраційними українськими організаціями й не черпали своїх думок, своїх культурно-політичних поглядів з програм цих організацій. Вони не читали також писань Андрія Білинського й Томи Лапичака, бо якщо перші прооповідують повну революцію, то другі проповідують льояльність до московсько-советської влади в Україні. Національне відродження в Україні відбувається в першу чергу в сфері духа української людини, в сфері повного усвідомлення собі своєї національної ідентичности та індивідуальности. Це почуття і свідомість своєї національно-культурної та політичної індивідуальности зродило чи посилило в українській людині глибоке відчуття її гідности й домагання рівности з іншими подібними національними спільнотами. В цій сфері є велика духова схожість з позиціями й філософією української

людини всюди — «там» і «тут». Це той невидимий, але надзвичайно сильний, незнищиний зв'язок всіх членів великої української сім'ї в Україні и не в Україні сужих.

І як би це дивно не виглядало, то в той час, коли добродії Андрій Білинський і Тома Лапичак кидають громами «святого» гніву на український націоналізм і проповідують льояльність «до комуністичної ідеології і соціяльно-економічної концепції та до державної влади» в Україні (див., наприклад, тижневик Т. Лапичака «Українське життя» число за 21 квітня 1968 р. стаття «Чи є причини песимізму на еміґрації», або в тій же газеті за 28 липня 1968 р. стаття п. н. «Тегеран і невдача наших делегацій»), то Іван Дзюба в своїй праці «Інтернаціоналізм чи Русифікація» боронить націоналізм — очевидно, не «оунівський націоналізм», якщо взагалі таке щось існує, але націоналізм, як теорію нації, як ідеолоґію, і як соціяльно-економічну та політичну концепцію організації людських спільнот. В той самий час критикує він великоросійський шовінізм.

В своїй праці «Інтернаціоналізм чи Русифікація» (маю під рукою, на жаль, тільки машинописний англійський текст праці Дзюби), Іван Дзюба вже з самого початку намагається поставити термін «націоналізм» у правдиве світло й вказати на те, що націоналізм не є ніяким злом; стає він злом аж тоді, коли «з елементарного почуття національної гідности» з турботи за долю своєї культури, мови, тощо перетворюється він у державнонаціональний шовінізм, от як, наприклад, російський шовінізм, або, за словами Леніна, «великоросійський державник». Деякі з критиків націоналізму, пише Дзюба, твердять, наприклад, що крім всяких інших неґативних його сторін, націоналізм противиться, іде всупереч ідеалам гуманности та універсальности чи універсалізму. Дослівно Дзюба пише: «Є, нарешті, заперечення (національности, чи «націоалізму» — прим. Д. К.), яке виникає з непорозуміння, чи з поверхового розуміння національности як чогось такого, що протистоїть так чи інакше людству, загально-людській ідеї і, отже, тягне людство назад». (Іван Дзюба «Інтернаціоналізм чи Русифікація», Сучасність, 1968, ст. 32). Ці критики «з кумедним презирством вважають за «націоналізм» усякий інтерес до національної справи, не помічаючи, що таким «націоналізмом» пройнята вся людська культура». (І. Д. тамже, ст. 32)

Критикам, які вважають інтерес до власної національної справи несумісним з людським благородством і хочуть почуватися «просто людьми», поза всякою національністю, — хочеться їм сказати, що вони глибоко (хоч, може, й щиро) помиляються, коли саме таку позицію приймають за останній висновок уселюдської культури. Зовсім навпаки. Всі великі діячі світової культури — філософи, соціологи, історики, письменники, мистці — вбачали свою приналежність до людства і працю для нього в належності до своєї нації і праці для неї. Всі вони свій вселюдський гуманістичний пафос виводили з свого високо розвиненого національного почуття й національної свідомости, без яких не бачили справжнього інтернаціоналізму» (Іван Дзюба, там же, ст. 34)

«Я особисто глибоко переконаний», пише Іван Дзюба в свому «Листі» Першому Секретареві Ц. К. Комуністичної Партії України, членові Президії Ц К КПРС товаришеві Шелесту П. Ю. та Голові Ради Міністрів Української РСР, Кандидатові в члени Президії ЦК КПРС товаришеві Щербицькому В. В., «що сьогодні українець, відданій справі комуністичного будівництво, має всі підстави бути неспокійним за долю своєї національности, а раз так ніхто в світі не в силі заборонити йому про це говорити» (І. Дзюба, там же, ст. 28).

Інакше пише та іншу думку й політичну концепцію проповідує автор книжки «Світ і Ми» та його шікагівський ученик — до того дуже злий ученик.

В дещо дотепний спосіб ту саму проблему «буржуазного націоналізму» представляє В'ячеслав Чорновіл у свойому «Листі», що недавно появився в Канаді, накладом Краєвої Екзекутиви УНО, окремою брошурою п. н. «Я нічого у вас не прошу». Там, на ст. 49 читаємо:

«Дотепно розповідав заступник Голови Комітету держбезпеки при Раді Міністрів УРСР тов. Шульженко науковцям АН УРСР про іноземні розвідки, аж поки не дійшов до «ідеологічних диверсій». За його твердженням всі опозиційні настрої і дії всередині нашої країни — виключно наслідки впливу буржуазної пропаганди і буржуазної розвідки. Таким чином, якби за помахом чарівної палички раптом перес-

тав існувати буржуазний світ, -- запанувало б «благоденствие». На селі всіх би радувала доля безпашпортника дожиттєвого закріпленого за колгоспом. У місті українці гордилися б тим, що стали перевертнями без роду і народу. Ніхто з прізвищем, визначним в оокомі чи районі. Відомий критик І. Світличний не сидів би вісім місяців у тюрмі, мистецтво-знавець Б. Горинь і художник Заливаха не опинилися б за колючими дротами, а безкарно собі називали б інтернаціоналізмом русифікацію і мирно раділи б з успіхів такого «інтернаціоналізму». . .

Свій «Лист» В. Чорновіл закінчує таким, повним віри в справедливість національних постулятів України, ствердженням: «Безсилою є і буде поліційна профілактика мізків, якщо й далі закривати очі на нерозв'язані проблеми, зокрема, національну» (там же, ст. 105).

Тому, розуміючи зміст і вагу боротьби нової генерації за свободу в Україні, ОДВУ була першою українською організацією, що створила «Діловий Комітет ОДВУ Допомоги й Оборони В'язннів СССР» та рішила взяти активну участь у Міжнародній Конференції Прав Людини в Тегерані (22 квітня до 13 травня 1968 р.) Це не самохвальба. Це факт. ОДВУ і БО виявили надзвичайно позитивну ініціятиву й тому так одна як і друга акції набрали не тільки загально українських, але, в ділянці Оборони українських політичних в'язнів в СССР, — світових пропорцій. «Міжнародна Амнестія» — світова організація оборони й допомоги політичним в'язням — «адоптувала» велику частину українських в'язнів з СССР й намагається дати їм всяку можливу морально-правну й матеріяльну допомогу, а світова преса й по сьогоднішний день не перестає присвячувати дуже багато уваги українській проблемі в СССР — дуже часто називаючи цю проблему — у позитивному значенні! -- українським націоналізмом. Американський журнал «Нью Політікс» в 3-му числі за червень 1968 р. в довгій, грунтовній статті п. н. «Інтелектуальний фермент у Росії», в справі «ферменту» в Україні, м. ін., пише: «Але що звертає на себе особливу увагу, це викриття Чорновола, що ці (незаконні, брутальні) методи досліджень, трусів і дописів були вживані для того, щоб тайно засуджувати велике число українських інтелектуалів у 1966 році. Це був тільки найпізніший цикл («рунда») в безперервному конфлікті між Совєтським Союзом та експонентами українського націоналізму» (див. також, Н. йор. журнал, «Да Ріпортер» від 30 травня 1968 р. і багато інших журналів та газет, для яких український націоналізм є позитивним, демократичним явищем).

(Тут, як і взагалі в світовій пресі на тему останніх подій в Україні, термін «націоналізм» уживається у позитивному значенні, розуміючи під ним боротьбу українського народу за свою національну свободу. До речі, я хочу зазначити на цьому місці, що всі українські політичні партії, організації і рухи, включно з ОУН, є по своїй суті націоналістичні, якщо їх метою і їх програмою є визволення України. Рівняти український націоналізм з тоталітаризмом, диктаторством чи «фашизмом» (що це таке «фашизм» — може пояснять нам колись редактори «У. Ж.») можуть тільки декляровані вороги українського визвольного руху й української нації, як окремої культурно-політичної одиниці з усіма атрибутами для повновартної держави-нації, або злобні неуки).

III

Автор цієї статті в цілій серії статтей та в окремих брошурах постійно підкреслював національний характер нового духового відродження в Україні, так своїм змістом, як і своєю формою. Тому я без надуми згодився взяти участь у Міжнародній Конференції Прав Людини в Тегерані, як відпоручник ОДВУ та БО, з рамени Ділового Комітету ОДВУ Допомоги й Оборони В'язнів СССР (дальшу акцію й працю цього Комітету очолив Український Золотий Хрест), бо знав, що якраз такий (національний) характер масивного спротиву русифікації України запиречуватиме «офіційна» делегація т. зв. Української Радянської Соціялістичної Республіки — якщо ця делегація взагалі зважиться признати, що в Україні існують і діють сильні «національні ферменти». Про Тегеранську Конференцію я дав досить обширший звіт українській громадськості так у пресі, як і в публічних виступах перед українською публікою; я рівночасно звітував по радіо з Риму в Україну та виступав на американській телевізії і дав обширші інтерв'ю серії американських газет. Недавно мав прилюдний виступ перед американською публікою в Детройті. Виглядало б, що не має що більше писати.

Але мені видається, що буде корисно й до-

бре одну річ тут ще раз підкреслити, а одну спростувати й основніше вияснити.

Підкреслити треба факт двіста примірників збірника В'ячеслава Чорновола «Лихо з Розуму» в англійській мові (не у французькій, як це фальшиво інформує наша преса) п. н. «Чорновіл Пейперс» (текст в який включені і Лист Чорновола до Шелеста й деякі інші матеріяли), оо з тієї книжки Чорновола говорили на конференції «прав людини» у Тегерані живі українські люди, малюючи умовини, в яких живе українська людина в «Совєтській Росії». Це був живий образ пекла, в якому Кремль силою тримає і мучить українську людину. І ОДВУ та Братні Організації спричинилися до того, що така книжка була в Тегерані. Ми звичайно друкували для себе й розповсюджували між собою подібні матеріяли з України. Це вперше в новітній історії українцям вдалося видати такі матеріяли в одному з найбільших американських видавництв. І цей факт надавав цим матеріялам у Тегерані поваги й вірогідности.

Треба підкреслити ще й те, що, завдяки ОДВУ, великий американський денник з Детройту, «Де Детройт Нюз», згодився вислати на Міжнародну Конференцію Прав Людини в Тегерані свого кореспондента в особі Джеймса К. Андерсона, знавця східноевропейських справ. Цей американський журналіст спричинився дуже багато своїми репортажами в ділянці інформації про русифікацію України й нелюдські репресії московського окупанта проти української інтелектуальної верстви в першу чергу.

А тепер спинимося коротко над одним дуже важливим питанням, особливо для народів, що борються за своє національне визволення, а саме над питанням: чи право народів і націй на самовизначення є основим людським правом? Виринула ця проблема знов в зв'язку з Міжнародною Конференцією Прав Людини в Тегерані. Бо якщо вся українська спільнота й преса на еміґрації, за виїмком, мабуть, одної тільки «вівці», прихильно й позитивно оцінили присутність української делегації в Тегерані, яка виступала там під спільним знаменником СКВУ, то не сподобалася наша присутність там делегації т. зв. Української РСР. Це неодноразово стверджували делеґати «суверенної», але поневоленої України, яку вони, з ласки й хитроців Москви, «заступали» в Тегерані. Недбайло, шеф тієї делеґації, навіть нахабно питав мене, що я там роблю, бо він знав краще від д-ра медицини Т. Л., що журналісти-репортери звітують, а адвокати-правники обороняють, або, виконують функцію прокураторів, оскаржують. . .

Ідучи до Тегерану на Міжнародну Конференцію Прав Людини, ми їхали туди, очевидно, з наміром, виявити перед світом національне поневолення України і піднести голос протесту проти цього поеволення, та вказати на терор, який відбувається тепер у формі насильної русифікації України й безпощадного нищення тих українців, котрі мають відвагу протистtавитися цій політиці Москви національного винищування української людини. Озброєні були ми найновішими доказовими матеріялами з України, а, як на закон, покликалися ми в першу чергу на Загальну Деклярацію Прав Людини, двадцятьліття якої якраз «святкували» в Тегерані.

Присутності української делегації в Тегерані, крім совєтів, найбільше критичних зауваг присвятила газета д-ра Тому Лапичака в Шікаґо — «Українське Життя». Найбільше «дісталося» мені. Але я не мав охоти й потреби відповідати Томі Лапичакові, який вважає рятунок України в універсалістичній ідеї демократії» (див. У. Ж. з 14 липня 1968) бо, з одного боку, українській громаді нецікаві особисті напади пана доктора на мене й оскаржування мене особисто в усіх гріхах старого і нового заповіту, а, з другого боку, кожний має право вірити в що йому хочеться й уважати «рятунок України» навіть в «універсалістичній ідеї демократії. . .» Навіть тоді, якщо він тільки вірить в «універсалістичну ідею демократії», а практикує скрайню нетерпимість і до людей і до інших думок. Що ж, живемо в добі «сердитої людини» або «енґрі мен», як це явище називають психологи, соціологи, патологи й інші учені в ділянці «людської поведінки».

Але коли та ж сама газета розпочала барабанний вогонь обох своїх асів на певні засади, певні концепції й правно-політичні заложення та норми у відношенні до положення української людини в Україні й постави української еміґрації до України, менівидається, що я не повинен би мовчати. Бо не багато наших людей мають змогу читати історію та студіюватти морально-правні засади Загальної Декляраціï Прав

Людини, на яку наша делегація покликалася в Тегерані. А читаючи «Українське Життя», необізнаний, а часом і безкритичний читач, подумає, що Українська делегація в Тегерані «пошила себе в дурні».

А справа проста: Якщо Загальна Декларація Прав Людини, яку двадцять років тому проголосила Організація Об'єднаних Націй, уважає, що право народів і націй на самовизначення не є основним правом людии, то ми в дійсости не на відповідному місці підносили право української людини на національно-політичну самостійність на право сецесії і самовизначення в самоостійній національній державі.

Тома Лапичак у своїй арґументації проти національного принципу в побудові суспільств виходить із заложення його теорії «універсалістичної ідеї демократії», при тому утотожнює всякий націоналізм з такою ж туманною концепцією «фашизму», і проголошує непомильно «екс катедра»: «Планета земська за мала, щоб її ділити національно-державними перегородками», а «людина — стає поняттям універсальним, її права не обмежує ані раса і колір шкіри, ані нації і мова, якою вона говорить, ані багатство і походження соціяльне» (У. Ж., 30 червня 1968 р.) (На марґінесі можливо тільки запитати: чи не є це також теорія і політика Москви? Ріжниця тільки в тому, що її арґументація хитріша. Москва не говорить про те, що «планета земська за мала, щоб її ділити національно-державними перегородками», навпаки, вона говорить і проповідує «святі війни національного визволення»; але в додатку «тільки» вона проповідує ще й «вільне», «добровільне» злиття націй в «добровільний» союз «суверенних» національних республік з правом сецесії. . . під протекторатом і охороною «великого брата». Я, до речі, не запідозріваю Лапичака в комунізмі, я тільки гадаю, що він заплутався в теорії «універсалістичної ідеї демократії». Збаламутив його Андрій Білинський своєю суспільно-політичною філософією, мовляв, у світі є тільки дві «універсалістичні ідеї: комуністична й демократична. Лапичак вибрав собі «демократичний» універсалізм, а А. Білинський — лавірує. В нього ясніша думка й прозоріша тенденція, тому більшість статтей Білинського краще надавалися б на сторінки «Вістей з України», як на «У. Ж.»).

До справи Тегеранської Конференції і присутність на ній українських націоналістів, особливо присутність там Дениса Квітковського, Андрій Білинський має цілу серію застережень. Бо якщо Тома Лапичак називає Чорновола, Дзюбу, Лук'яненка, Караванського й інших «комуністичними ревізіоністами» («У. Ж.» з дня 23 червня 1968 р.) й осуджує мене як «адвоката комуністичних позицій Чорновола й Дзюби» (У. Ж. 14 липння 1968 р.) то Андрій Білинський в певній мірі ототожнює себе з ними, тільки закидає їм брак «примітивної льояльности супроти держави, в якій живуть» (У. Ж. 28 липня 1968 р.). В додатку, пише А. Б., «розходження» між ним і Лук'яненком та Кандибою «виринаютть у питанні засобів до мети». Дослівно А. Б. пише: «Лук'яненко, Кандиба та інші приходять до висновку, що кінцева мета — незалежна самостійна Україна. В цьому відношені існує між ними і нами пова однозгідність» «Розходження виринають у питанні засобів до мети», пише А. Білинський (У. Ж. 3 щодо «засобів до мети» можливо повернемо березня 1968 р.) До питання «розхоодження» іншим разом, але зараз нас цікавлять суттєві розходження.

А це суттєві розходження находяться в площині національности. Змагання за національне самовизачення та за право на власну незалежну самостійну державу, Лук'явенко, Кандиба й інші зачислюють до своїх конституційних прав та до прав гарантованих Загальною Декларацією Прав Людини, а Андрій Білинський заперечує таку політтично-правну концепцію наших братів в Україні.

В першу чергу для А. Б., як для Т. Л., націоналізм є синонімом «фашизму» й тоталітаризму, а все це носить на собі всі ознаки первородного гріха. Страхає нас А. Б., мовляв, «сьогодні проти націоналізму не лише Москва, але й Папа римський і ООН» (У. Ж., 19 травня 1968 р.), тільки не каже, проти якого «націоналізму», бо відомо, що не тільки між добрими вівцями майже завжди найдеться одна паршива вівця, так само і між націоналізмами подибуємо «націоналізми в формі російського шовінізму, чи «великоросійського держиморди», як це влучно цитує за В. І. Леніном Іван Дзюба. Є націоналізми і націоналізми. Є навіть малі сини великих бать-

ків. Український націоналізм напевно не належить до тих, проти яких є Папа римський, але він напевно є в категорії тих «недобрих» націоналізмів, проти яких є «великоросийський держиморда». Що Москва проти всякого «націоналізму» — крім московського — про це довідалися якраз Чехи і Словаки, які належали до чи не найбільших словянофілів і москофілів.

Але навіть події в Чехословаччині нічого не навчили наших «універсалістичних демократів». Вони не поставили навіть питання, в ім'я, чи силою якого параграфу з «універсалістичної ідеї демократії» Москва диктує свою волю чеському і словацькому народам? не говорячи вже про те, на основі якої постанови «універсалістичної ідеї демократії» москаль і далі «господарює» в Україні?. . .

Навпаки. Андрій Білинський вимагає від української людини «примітивної льоальности супроти державної влади в якій вона живе», бо без такої «льоальности» ця людина «втрачає право користуватися правами людини», «порівнюючи положення й позицію українців в Україні до ролі і позиції неґрів у ЗСА. . . (У.Ж. 28 липня 1968 р.). Порівняння є абсурдне й без усякого сенсу не з точки зору різниці раси, але з історично-культурного та державно-правного статусу українців в Україні і неґрів у ЗСА.

Вертаючи до питання про право на національність, А. Білинський, покликуючися на Загальну Декляряцію Прав Людини, дослівно пише: «А все таки треба позитивно відповісти на питання: чи взагалі Деклярація Прав Людини має значення для визвольної справи українців? В ній нема мови про те, що кожна національність має мати свою державу. Нема там також мови про якісь національні права людини. . . Глибоко в душі ми можемо собі думати, що боротьба за права людини лежать на лінії кращого національного завтра нашого народу, та про це нам можна тільки думати, а не проголошувати» (Українське Життя, 28 липня 1968 р. стаття п. н. «Тегеран і невдача наших делеґацій»).

А як стоїть справа з конституціями СССР і Української ССР? Чи в них також не має мови «про якісь національні права людини». Чи, на основі повищих конституцій, українська людина в СССР «має право» також «тільки думати, а не проголошувати»? Цікаво, як відповідять на повище питання учитель А. Білинський і учень Тома Лапичак).

Це правда. В Загальній Деклярації Прав Людини не має мови про національні права людини. Але бо Деклярація не стоїть сама, як статуя свободи в Нью Йорку — холодна, непорушна і мертва. Загальна Деклярація Прав Людини має і своїх законних «батьків», які дали їй життя, а вона в свою чергу виявилася надзвичайно плодовитою і життєдайною — хоч хвилево більше в теорії, як у практиці.

Загальна Деклярація Прав Людини, прийнята Ґенеральною Асамблеєю дня 10 грудня 1948 року не має леґального статусу зобов'язуючої конвенції тому її значіння є більше політичне і моральне, ніж леґальне. Але помимо цього, вона має певний юридичний характер, будучи розробкою та інтерпретацією статтей 55 і 56 Статуту Організації Об'єднаних Націй, якими держави-члени зобоов'язуються працювати спільно й поодинокоо в напрямі сприяння загального респекту й виконування люських прав і основних свобід для всіх. Маємо право твердити, що все, що зробила Організація Об'єднаних Націй з її сім'єю організацій в ділянці розвитку й охорони людських прав є базоване на засадах проголошених у Загальній Деклярації (див. «Ратифікація і Переведення в Життя (Виконання) Міжнародних Конвенцій Людських Прав» в Бюлетені Міжнародної Комісії Юристів, ч. 32, грудень 1968 рік).

А згадана Стаття 55 Чартеру ООН частинно постановляє: «з метою створення умов стабільності і благополуччя, необхідних для мирних і повазі принципу рівноправності і самовизначендружніх відносин між націями, заснованих на ня народів, Організація Об'єднаних Націй сприяє» — і далі йде вичислення прав і свобід людини, «без різниці раси, статті, мови і релігії».

ванні ціль Але вже стаття І Чартеру ООН, у вичислюванні своїх «цілей і принципів» говорить, що ООН переслідує ціль. 2. Розвивати дружні відносини між націями на основі поважання принципу рівноправності і самовизначення народів. . . » Стаття 2 Чартеру постановляє, що Організація ОН є заснована на принципі суверенної рівності всіх її Членів».

Відомо, що т. зв. Українська Радянська Со-

ціялістична Республіка є побудована на національному принципі, зн. її територія обіймає етнографічні землі України (хоч не всі) і, що населення цієї «республіки» є українське, з малою домішкою національних меншин. Також відомо, що ця Українська РСР підписала Чартер як одна з первісних членів ООН, а Президія Верховної Ради Української РСР ратифікувала Статут ООН 22 серпня 1945 р. (див. «Українська РСР у Міжнародних Відносинах», В-во Академії Наук Української РСР, Київ — 1959 р.).

І далі: хоч Загальна Деклярація Прав Людини не згадує специфічно про право народів на самовизначення, то це право на самовизначення було визнане ООН в цілій серії рішень, воно було включене в Міжнародні Конвенції про Людські права та часто творило базу для дій ООНацій і її органів.

У вище цитованій студії читаємо далі дослівно: «На своїй п'ятій сесії, 1950 року, Генеральна Асамблея, розглядаючи й обмірковуючи певні питання політики у зв'язку з проєктом Договору про Права Людини, визнала право народів і націй на самовизначення основним людським правом. В своїй резолюції від дня 4 грудня 1950 року (Резолюція Генеральної Асамблеї 421 Д (V) вона зобов'язала Економічну і Суспільну Ради, щоб ця доручила Комісії Прав Людини «простудіювати методи й засоби, які забезпечували б і гарантували б право народів і націй на самовизначення».

На своїй шестій сесії, 1951-1952 р., Генеральна Асамблея (Резолюція Генеральної Асамблеї 545 (VI) з 5 лютого 1952 р.) рішили включити в Міжнародну Конвенцію про Права Людини «статтю про право всіх народів і націй на самовизначення як поновне ствердження засади, проголошеої в Чартері Об'єднаних Націй». Генеральна Асамблея далі рішила: «Ця стаття має звучати так: «Всі народи мусять мати право на самовизначення», включаючи в це право й народи та території, які находяться під опікою інших держав.

В цілій серії дальших резолюцій генеральна Асамблея повторювала право народів і націй на самовизначення, як одно з основних прав людини, а 16 грудня 1966 року ця Асамблея прийняла дві Конвенції, які в детайлях окреслили специфічні права, предвиджені в Загальній Деклярації Прав Людини.

Важливим є тут підкреслити, що обидва договори (Міжнародний Договір про Цивільні й Політичні Права та Міжнародний Договір про Економічні, Соціяльні й Культурні Права) починаються постановою: «Усі народи мають право на самовизначення. Силою цього права вони свобідно вирішують свій політичний статус і свобідно переслідуютть свій економічний, соціяльний і культурний розвиток» (стаття 1). (Див. моя брошура «Боротьба за Свободу в Україні», Торонто, 1968, ст. 24 і далі, див. також брошура в англ. мові «Права Людини, Компіляція Міжнародних Документів ОН, видання Об'єднаних Націй, Нью Йорк, 1967. Зрештою, маємо вже досить багату літературу на тему повногоо права людини).
права народів і націй на самовизначення, як ос-

Ото ж Загальна Деклярація Прав Людини є джерелом і основою всіх свобід і вольностей, в тому й основою права народів і націй на самовизначення, на національністть, тому хто твердить протилежне або свідомо ширить неправду або необізнаний з предметом, про який говоритть.

Тож боротьба наших братів в Україні в обороні свого основного права на свою національність, на свобідний розвиток своєї національної культури, на право сецесії або відірвання України від Москви чи виступлення її з «Союзу» мають санкцію так конституції СССР та УРСР, як і Загальної Деклярації Прав Людини, особливо тих Міжнародних Договорів, які базуються на засадах Чартеру ООН та Деклярації й специфічно постановляють, що всі народи й нації мають право на самовизначення.

В такому аспекті наша оцінка подій в Україні, як боротьба за збереження національної субстанції народу та запевнення йому суверенного основного й невід'ємного права на ні від кого незалежне духово-політичне життя мала і має повне оправдання, а розпочата акція оборони й допомоги нашим переслідуваним чужою владою братам і сестрам, — була і є логічним висновком цієї оцінки подій в Україні.

Коментатор

СССР У «ЗУДАРІ» З ЧЕХАМИ...

Як не дивно, нам, націоналістам, приходиться аналізувати розвиток подій у так званому комуністичному бльоці у світлі історії інакше, як ми це звикли досі робити. Ми не можемо відкидати принципово все, що діється в так зв. комуністичному світі тільки тому, що це мова про комунізм. Поза всіми ніби ідеологічними надбаннями, з комунізму повилазили нарешті на силу приховані тайни, відомі досі тільки тим, хто на власній шкурі пережив «прогрес» і «сім'ю народів». Комунізм, як ідея на сьогодні випорожнений із всього конкретного, але це інша тема, хоч натяк на неї нам тут потрібний, щоб вияснити, чому він з таким розгоном крахує в реальному житті, помимо крикливих — і фальшивих — деклямацій його недобитків — і його неофітів.

Факти недавніх днів

Вже початок цього року позначився зростом напруження в сфері впливів СССР бо слідом за Югославією, яка вперше поставила чоло Москві ще в 1948 році і за Румунією, яка здобулась на відвагу в комуністичному світі обороняти свої національні інтереси включно із скасуванням навчання російської мови в школах, на світову сцену висунулась Чехословаччина. Енергійними рухами в короткому часі чехи перевернули горі дном всю комуністичну паперівку і виявили, що їхній національний інтерес для них важніший, як московські пляни. Чехи вирішили, що у їхній державі тільки вони мають до говорення і коли вже мова про говорення, то треба говорити правду. Чеська преса дістала волю, цензорів усунуто. Правда виявилась страшною. Преса принесла картини жаху таємної комуністичної поліційної політики винищування, відгорнуто справу вбивства Масарика, відкрито, що кожне поліційне бюро мало російського «дорадника» з КҐБ, відкрито правду про експлуатацію Чехії російськими «братами» і протягом кількох місяців змальовано повну картину правди і дійсности життя-каторги у советській сфері впливів. Дізнавшись нарешті офіційно правди, чеський і словацький народи вирішили відвернутись від чорної, московської азійщини і приєднатись до культурної Европи, до якої вони з гордістю протягом сторіч зараховували. Це факти.

Москва «знає краще»

На жаль, пригадується дотеп з советського «життя»: до переповненого трамваю в Києві влазить грубезний партійний із доблесним значком на грудях і звісною «культурою». Безцеремонно ступає по ногах, аж одна громадянка, відважніша від інших, відвинула руку і траснула його в лице. Зараз же з лави зривається ні при чому робітник і парить партійного з другого боку. Справа опинилась в суді. Нарсуддя вислухав, почовпав у нерозчесаному волоссю і покрутив головою. «Я розумію, що громадянка вдарила товариша, ну, звісно, нога заболіла, відрух, ясно ж. Але ж куди вам, чоловіче — до робітника — коли ж вас ніхто й не тикнув?!» Робітник скрутився. «Та то, товаришу суддя, я думав. . . я думав, що почалося».

Ні, ще не почалося. Інша справа, що коли почнеться, то жива московська нога не вийде із окупованих територій — але ще не почалося. Московська преса з «Правдою» на чолі скритикувала розвиток подій в Чехії, і погрозила, що так далі бути не може. Погрози наростали і набирали на силі тим більше, що чехи розпочали із советською пресою нечувану передтим в СССР і його сателітах дискусію. Ба що більше, в цій дискусії советська преса не мала жадного розумного арґументу і тому на чеські виводи посипались тільки — погрози.

Чому погрози?!

Нам здавна відомо, що таке СССР, але на жаль, живучи в широкому світі, ми вже понад 25 років спостерігаємо, що західній світ не має зеленого поняття про дійсний стан в Советському Союзі. І світова преса втримує його в цьому незнані, хоч вона знає незле, як СССР виглядає в середині. Вистане «натякнути» тільки, що від коли СССР пішов проти Ізраїля, «світова» преса нагло усвідомила, що в СССР існує. . . Україна (!), яка вже десятки років терпить від російського комунізму так само (!) як передтим терпіла від царського шовінізму (!). Але чомусь «світова» преса вважала протягом 50 років, що Україна це Пенсильвенія Росії, замешкана дикими козаками і недобитками гітлерівських фашистів, що не вміють нічого робити, тільки погроми на жидів. А ми так старалися інформувати світ про се-

бе. . . ! Аж ось чорні хмари СССР над Ізраелем і світ зразу вже знає про нас все. . .

Та до речі. Чому з боку Москви впали погрози в сторону Чехословаччини? Чи може російська комуністична демократія не могла дозволити собі слів критики з боку чеської комуністичної демократії? І якаж нарешті ріжниця між обидвома демократіями?. . .

Чому в мирній дискусії, втриманій чеською пресою на культурному рівні російська преса не мала на чому спертися? Статті російської преси позбавлені всякої журналістичної культури, повні наклепів і заялозних обвинувальних фраз про «буржуазію», «націоналістів» нарешті й «фашистів». Хіба дійсно чеські комуністи стали націоналістами, фашистами? Факти показують, що ні, навпаки, вони себе проголосили правдивими комуністами, але. . . **чеськими комуністами, а не російськими вислухниками.**

Ось і тут закопана собака. Чехи могли б себе назвати буржуями і нацистами, але якщо вони при тому виконуватимуть наказану їм волю Москви, все буде в порядку. В Східній Німеччині ціла поліція, це колишнє Ґестапо, та там тихо і Москва їх не критикує. Але Чехи поважились відкрити совєтську бочку Пандорри і показати світові правду, яку старались показувати ми. Тільки нас ніхто не слухав, а чехів світ послухав. Чому — це інша справа.

Коли погрози не вистачають...?

Чехословаччина, з подивугідною поставою в єдиному фронті за своїми новими провідниками (хоч і комуністами) не злякалась погроз. Не сприйняла також совєтських «арґумент'в» навіть у формі масових і частих маневрів на своїх кордонах. Іншими словами, чехи сказали Москві: досить обману, досить вашого лайдацтва і брехні, досить вашої порожної бундючности і хворої візантійської азійщини, досить нам ваших культів особи і партії, досить нам вашої безличности, вашого втручання у наші справи, досить нам вже вас самих. Ідіть собі у свояси, залишіть нас у спокою.

Така чеська тирада могла мати тільки один наслідок у Москві: вона викликала наверх відвічну, типову московську скаженість. Якби це була Україна, Москва скатувала б її у тайні від світу так, як скатувала вже нераз. Але з чехами на очах цілого світу Москва мусіла мати іншу політику.

Тому і тільки тому прийшло до паломництва московської верхівки на українсько-чеський кордон, щоб в секретних розмовах змусити чехів до відвороту. Москва хотіла застрашити Чехословаччину. Кілька років тому це було б вдалось. В нашому 1968 році це не вдалось. Чехословаччина вирішила, що справа за поважна, щоб капітулювати тоді, коли йдеться про дальше бути або не бути культурним, вільним народом. Коли Чехословаччина відмовилась капітулювати, Москва стала на дурному роздоріжжі.

Московська дилема

Колись московська преса насміювалась з Америки, що вона погрожувала Кубі, маленькій Кубі... Та це не була правда. Президент Кеннеді погрозив не Кубі, а Совєтському Союзові. Це була конфронтація в повному того слова розумінні. Сьогодні ж СССР опинився в смішному становищі супроти маленької Чехословаччини. Тут не було кому погрожувати, бо ЗСА, як звичайно, зразу ж застереглися, що не будуть ніяк інтервенювати в обороні чехів. Всі московські погрожування мусіли зосередитися нарешті таки на самих чехах. Уявіть! 230-мільйоновий СССР із 100 мільйонами сателітів з одного боку і 14-мільйонова Чехословаччина з другого. Це ще гірше відношення, як зудар Гітлера з Гахою в 1939 році! А Москва не залишила на Німеччині сухої нитки за таке погрожування...!

І до того всього чехи не тільки не злякались цих погроз, вони вперто йшли дальше вибраним шляхом свободи, втсановляючи нові закони і новий порядок серед світу, що досі не знав нічого тільки московський наказ, московське КҐБ і московські танки.

Не диво, що «навіть» американська преса стала писати, що приклад Чехословаччини може поширитись, не дай чого, на сусідні держави і на ...Україну, яка вже довго терпить... (гляди наша попередня заввага на цю тему). А сусідні держави, це такі самі держави, як Чехословаччина. Поляки без сумніву мають досить Москви разом з Гомулкою, німці повісили б Ульбрихта на зламаному дереві, мадяри доказали, що вони дійсно думають про російський «прогрес», румуни теж, українці, якщо вірити світовій пресі, навіть змагають до скинення російського ярма. А самі росіяни?

Треба сказати ясно: большевики вимордували поголовно інтелігенцію російського народу, залишивши у провід верству босяків і матросів під інтелектуаальним керівництвом Троц-

ків. Зінов'євих, Каменевих і інших жидів. Колесо історії повернулось. Сьогодні Росія обтряслась з жидівського інтелекту і час приносить зріст їхньої нової інтелігенції. Ця інтелігенція не хоче знищення СССР, як російської держави, але вона теж не хоче жити у системі, що нею босяки і матроси тримають цюдержаву до сьогодні. Тому у Москві 170 найвизначніших професорів і учених підписали меморандум до совєтського уряду в обороні Чехословаччини і її «експерименту». Це була точка над «і» для вожаків з Кремля. Це був грунт під їніми ногами і цей грунт ворухнувся. В обороні свого власного фізичного існування ця пануюча верства мусіла зареагувати. Як? Очевидно, як монголи Джинґіс-хана. Очевидно, не без палкої дискусії в мурах Кремля (із можливими наслідками в мурах Луб'янки).

Московська власна дискусія

Воно не важко уявити: всюди є фракції і є вони в Москві. Є фракції ідеологічні і є фракції практичні. Ідеологічні, що вживають Маркса і його утопію для опанування світу Москвою і практичні, що неначе Сталін у свій час, волють політикувати танками і гарматами. Ідеологічні фракції, без огляду на свої нюанси ріжниць мусіли стояти на становиці, що в обличчі розколу з Мао-тсе-тунґом і загального зросту критики комунізму у світі треба зберіґати за всяку ціну ілюзію Москви-патрона комунізму, його централі і протектора, бож дорога до опанування світу ще довга і повна несподіванок. Тому треба вжити до Чехії дуже делікатних рукавичок, як ріжних тихих санкцій, особистого натиску на впливові особи, пару нещасливих випадків і ударів серця і шукати можливих Квіслінґів для розбиття чеської і словацької єдности з середини.

Фракця практична з маршалом Гречком на чолі вважала, що ситуація в Чехословаччині є прямою загрозою для цілости імперії і не вільно допускати до нових Югославій. ,ракція практична в Москві стереже російської держави перше всього і стереже її брутальною поліційно-військовою силою, як засобом останнім, але найпевнішим.

З уваги на червоний Китай і непевність на Сході, ця практична фракція перемогла. Немає часу на забаву в чехословацький експеримент, коли кожного дня китайські маси можуть розпочати тихий похід на Сибір.

Що москалі зробили...?

Капітальну дурницю. Вони окупували Чехословаччину силами, які при добрій погоді могли б сьогодні дійти до Атлянтику. Ці сили вперлися в Чехословаччину всім велитенським розгоном танкових мас, ударили цілим фронтом із всіх сторін і ... не знайшли ніде ворога, щоб його розбити. Чехи не ставили опору. Вони виявили більше розуму, як СССР. Вони показали цілому світові, хто і що є Росія. Вони показали всім світовим комуністам, що є комунізм на ділі і яка роля Росії в ньому. Вони розкрили власними російськими руками всю заздро бережену правду про СССР. Вони поставили пасивний опір на рівні культури, що її Москва ніколи не знала. Вони пошили москалів у дурні в повному того слова розумінні. Вои зробили те, що повторене в Україні, розвалило б СССР. Якби, очевидно, ми були готові до такої дії...

...і що з того вийшло?

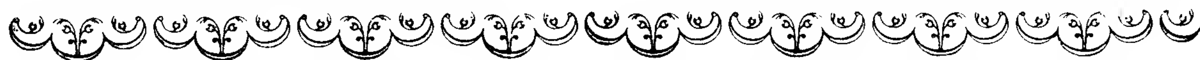
Вийшло щось, чого Кремль не передбачив, а якщо й передбачив, то не відгадав реакції. Це ж бо не рік 1939 (пакт з Гітлером), це рік 1968 і совєтам ніхто поважно не загрожує. Чому вони тоді накинули свою нагу фізичну силу на малий, культурний народ в середині Европи! Ніяке московське вибріхування не помагає: світ прозрів і прозріли навіть закордонні комуністичні партії. Всі нап'ятнували московський промах і не тільки нап'ятнували, але й поробили висновки. Комуністичні партії понабирали національних моментів, позривали свою залежість від Москви і великою частиною ступили на цілком новий шлях інтерпретації Марксизму — без Ленінізму і без Сталінізму. Це не значить, що їх шлях правильний, бо початком всього зла був таки Маркс, але цей шлях позначується дуже важливим політичним напрямком: підірванням впливу СССР у світі... Бо коли навіть італійська комуністична партія постановила не брати участи у спільних конґресах з москалями, доки совєтські війська не покинуть Чехословаччини, то це таки для Москви має значення, що його в Кремлю іґнорувати не зможуть... А це відкриває цілком нові можливості.

А західній світ?

Як звичайно, західній світ ситуації не використав і не має наміру цього зробити. Західній світ має теж свою «ідеологію»: якось то воно буде, щоб тільки нас не тикали...

Російський комунізм має зерно своєї смерти

засіяне в собі, але крім комунізму там є ще Росія і ця Росія показує свої пазурі щораз міцніше, без огляду на «ідеологію» комунізму. Ця Росія є витвором шовіністичної, нетерпимої російської душі і є її коронацією. Ця Росія володіє атомовою зброєю узброєними по зуби масами. Ця Росія є небезпечна і цієї Росії поразками комунізму не можна побороти. Цю Росію треба розкласти з середини, допомогти поневоленим націям здобути волю — або рискувати атомову війну. Бо сама із себе ця Росія із світової сцени добровільно не зійде.

РАДЯНСЬКИЙ ПАРТИЗАНСЬКИЙ РУХ У ДЗЕРКАЛІ ДІЙСНОСТІ

Видавництво соціяльно-економічної літератури «Мисль» у Москві, в м. році видало книжку Л. Н. Бичкова п. н. «Партизанскоє движеніє в годи велікой отечественной войни 1941-45». Є це перший короткий нарис розвитку й дій радянської партизанки під час другої світової війни.. Багато місця у цій публікації приділено партизанці на Україні, Білорусії і на Кавказі.

Зміст книжки, подібно зрештою як кожної радянської публікації має радше пропагандивний характер, який не відповідає історичній правді. Автор згаданої публікації на багатьох сторінках твердить, що радянський партизанський рух проти німецької окупації постав спонтанно. В книжці немає ані одного словечка згадки про дійну приязну настанову неросійських народів до німців. Чейже по містах і селах на Україні, Білорусі, Криму і в країнах Прибалтики населення вітало німців як своїх визволителів. Щойно пізніше, коли німецький окупант застосував проти неросійських народів політику винищування, ці народи, приступили до самооборони, організуючи власні повстанські з'єднання для боротьби проти німців і росіян.

Приязною настановою неросійських народів до німців, ЦК КПСС і радянський уряд були заскочені. Вони не знали, як мають протидіяти цьому. За дуже короткий час ЦК КПСС устійнив метод поступовання, а його першим звістуном був наказ командування партизанки на Україні: «Треба допровадити до того, щоб населення на окупованих просторах жило в непевності. Провокуйте! Противник мусить узріти ворога в кожному посадникові і в кожнім власнім російськім поліціянтові». Про цей наказ згадана книжка не згадує!

теренах відносилося до радянської партизантки

Як відомо населення до німців було дуже вороже. По селах, де селянство вичікувало від німців приобіцяних земельних наділів, хотіло жити в спокою, в надії на кращу майбутність. Настрої почали погіршуватися щойно тоді, коли радянські партизани застосували супроти власного населення терор. У початковій фазі закріплення радянської партизанки на окупованих німцями теренах терор прибрав великих розмірів. Партизани палили місточка, села, мордували людей, насилували жінок. Ця тактика була одобрена Сталіном, який доручив залишити німцям край цілком знищеним і трактувати зрадником кожного, хто не захоче поборювати наїзника безперебійно. В його промові від 7. грудня 1941 р. записаний слідуючий заклик: «Партизани, вашим обов'язком є не тільки поборювати ворога успішно і під кожним оглядом, але водночас запалити до боротьби цілий трудящий нарід».

Німці не були в стані запевнити населеню безпеки і це було одною з головних причин упадку престижу окупанта та рівночасно зросту серед населення респекту для партизан.

Радянська партизанка скерувала терор передусім проти власного населення, в жахливий спосіб стосуючи добре обдумані репресії супроти поліції і слубожників, які активно допомагали німцям. Коли партизани скерували свою боротьбу проти вислужників німецьких, селянство, яке вже було зазнало багато знущань від партизан, тепер могло вдоволятися деякими полегшами, завертаючи до льоальності відносно радянського уряду. Однак селянство дальше не спішило до партизанки, тому НКВД рішилося розбудити загальну ненависть до нім-

ців.

Під тим оглядом органам НКВД прийшли з допомогою самі німці. Партизани почали провокувати німців., стосуючи при тому найбільш брутальні засоби. Поривано чоловіків і жінок, німецької національності, їх тортуровано і мордовано, рівночасно скеровуючи підозріння на українців, білорусів, які були на службі в німців. В цей спосіб НКВД викликало недовіря між окупантом і його вислужниками. Спровоковані такими діями та зростаючою активністю партизанки, німецька адміністрація на окупованих теренах приступила до масових репресій супроти автохтонного населення. Ці репресії дуже скоро використала радянська пропаганда. Вона діючи добре продуманими методами дуже послабила популярність німців, позискуючи вагаючихся коляборантів та ізолюючи тих, які вперто дальше допомагали окупантові. В цей спосіб службовці і поліція автохтомного населення опинилися в положенні недовіря зі сторони німців, а власні земляки їх уважали за зрадників. У такій ситуації багато росіян, українців і білорусів, в надії на амнестію переходили на сторону партизан.

Про ці методи з згаданій книжці не згадується ані слова. В книжці є багато прізвищ радянських партизанських діячів, між якими немає вже Н. С. Хрущова. Автор твердить, що радянська партизанка під час 2-ої світової війни розгортала свою роботу по всій Україні. Він твердить, що під кінець 1943 р. на Україні діяло проти німців 29 з'єднань і 83 окремих партизанських відділів. Все це досягало до 13,5 тис. партизан. У книжці згадується тільки мимоходом про дії партизанки «бувжуазних націоналістів» яка отруднювала розгортання операцій радянських партизан. Неправда щодо діяльності радянських партизан на Україні наглядна. І так, у Львівській, Станиславівській і Тернопільській областях під німецькою окупацією радянська партизанка не могла розгортати своєї діяльности, бо автохтомне населення таким діям не сприяло. Крім цього на тих теренах діяла УПД. Також у Рівенській області та взагалі на Волині дії радянської партизанки було значно менші, як про них згадує у книжці автор. Вже в жовтні 1941 р. КП (б) У організувало на Україні 23 підпільних обкомів, 63 горкомів і 564 райкомів партії. Рівночасно організовано вже в той час 738 партизанських відділів. Для підпільної роботи і організації партизанки на Україні було знищено 33 тис. осіб, а між ними було 60% комуністів. За короткий час кількість горкомів і райкомів партії зросла до 685, а кількість комуністів для підпільної роботи на тилах німців зросла до 38 тис.

Усі ці чисельні кадри не зуміли на Україні зорганізувати всенародного радянського партизанського руху, бо український нарід видержував у боротьбі на два фронти. На західноукраїнських землях радянська партизанка себе виявила тільки під кінець 1944 р. Про добровільний партизанський рух на Україні, як це подає книжка, не приходиться хіба говорити, бо такого руху не було. В радянській партизанці віддано служили тільки українські комуністи та деяка, дуже мала частина насильно зрекрутованих і стереризованих українців. Головною силою в радянськім партизанськім русі були росіяни, а не неросійські народи СССР.

Ф. Кордуба

ДИТЯЧИЙ ТАБІР У МІННЕСОТІ

20 липня відбулося на Українській Відпочинковій Оселі у Міннеаполісі — Ст. Пол закінчення двохтижневого табору для дітей, що був зорганізований міннесотськими відділами Українського Золотогоо Хреста і МУН. Керувала табором пані Надія Каркоць з допомогою пань Лілі Яцьків, Ліди Масинець, Марії Пундик, Тамари Миронюк, Лесі Пундик і Оксани Станиславів. З вишкільними доповідями поміздили до табору п. Ала Правдюк, проф. О. Грановський, проф. М. Михалевич і о. М. Куданович.

Закінчення табору було нагодою продемонструвати перед батьками й присутніми гістьми те, що його учасники навчилися за досить короткий час. Після вступного слова пані Каркоць, діти заспівали молитву «Боже, вислухай благання» і три народні пісні. Після індивідуальних деклямацій Ліди Лучко і Олени Амброзяк діти збірно деклямували «І у мене був свій рідний край» Б. Лепкого. Закінчено програму

співом дітей «Ще не вмерла Україна». По закінченні всі учасники табору отримали від проф. О. Грановського по томикові його поезій підписаному автором індивідуально на милий спомин про табір. Гості мали також нагоду оглянути стінну таборову газетку, ручні вироби й малюнки дітей, а також колекції листя засушеного дітьми.

Короткий опис програми й праці дітей далеко не віддає великого навчального й морального досягнення табору за коротткий час. Його можуть хиба передати такі фраґменти: 12-літня дівчина, що виросла далеко від українського життя у віддаленому закутку Міннесоти зустрічає свою маму, що приїхала відвідати її при кінці першого тижня: «Знаєш, мамо, українці також мають «Стар спенглед бенер» (назва американського гимну) і починає її відразу співати «Ще не вмерла Україна!». Або 8-літний хлопець, який, вернувшись з табору, кожного вечора, лягаючи спати, співає «Боже, вислухай благання». Або, врешті, діти, які при кожній нагоді допоминаються, щоб і на друге літо батьки відвезли їх до табору. Чи широка суспільність оцінює вартість праці вкладеної організаторами й керівниками табору, чи ні, але від батьків дітей треба висловити їм щире «Дякуємо!»

Ю. П.

ФОНД УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА ДЛЯ ОБОРОНИ Й ДОПОМОГИ ПОЛІТВ'ЯЗНЯМ У СССР

На терені ЗСА діяв від місяця лютого ц. р. Діловий Комітет у Ню Йорку, що повів широко закроєну акцію для придбання фондів для оборони й допомоги українським політв'язням, що перебувають у тюрмах та концтаборах СССР. Цей Діловий Комітет провів у силу своїх можливостей успішну збірку, яку всеціло використано на вище згадані цілі. Тому, що ця акція була передбачена, як одноразова й нагла допомога, що виринула в плануванні Центральної Управи ОДВУ, Діловий Комітет по переведені акції вважав за відповідне закінчитти свою дальшу працю, що й сталося на його ліквідаційнім засіданні 9-го червня ц. р.

Та потреба допомоги політв'язням не зменшилася, а навпаки вона вимагає й вимагатиме все більших фондів. Тому Український Золотий Хрест у ЗСА, як одна з найстарших харитативно-допомогових організацій того терену, перебирає продовжування збіркової акції на політв'язнів у порозумінні з Центральним Комітетом Оборони й Допомоги Політв'язням у СССР. Головна Управа УЗХ покликала до життя Фонд Українського Золотого Хреста для Оборони й Допомоги Політв'язням у СССР. Фонд УЗХ діятиме в Ню Йорку й склад його управи такий: Павлина Різник — голова, Дарія Бойдуник — заступник, др. Софія Карпінська — секретар, Ліда Белендюк — фін. секр., Раїса Куделя — касир, Галина Левчук — реф. пропаганди й преси, Евгенія Сцібайло — член.

Фонд УЗХ для ОДП вже почав свою працю. Запляновано перевести збірку на листи. до Відділів УЗХ і Братніх Організацій, щоб таку збірку почати ще цього року. Віримо, що все членство УЗХ і Братніх Організацій включеться до тієї акції. Ми теж повинні бути між першими, що зложать свої датки, коли ще дехто цього не зробив. Тоді з чистим сумлінням маємо право йти до кожнього українця нашої громади й прохати про даток. Одержання матеріялів з України, використання їх в українській і чужинецькій пресі майже по цілому світі, друк книжки В. Чорновола «Лихо з Розуму» в українській мові, а теж у англійській, як і друк інших матеріялів «захалявної літератури», використання тих же матеріялів у Тегерані на конференції Об'єднаних Націй для Оборони Прав Людини, старання та висилка допомоги ув'язненим і їхнім родинам, всім певно відомі. Тому не повинно бути свідомих українців, без різниці їх політичних переконань, щоб могли відмовити зложення датку на таку благородну ціль. Кожен, що збиратиме датки на листи Фонду УЗХ, кожен, що зложить даток на допомогу політв'язням, буде напевно мати моральне задоволення, що він теж причинився ділом до так важливої акції в теперішню пору подати братню руку й поміч тим нашим братам і сестрам в Україні, що в обороні прав українського народу не вагаються наразити себе на переслідування, ув'язнення й тюрму чи заслання.

Датки просимо пересилати чеками або «моні ордерами» на адресу:

Ukrainian Gold Cross Fund
Cooper Station, Box 4, New York, N. Y. 10003

Independent Ukraine

2315 WEST CHICAGO AVENUE

CHICAGO 22, ILLINOIS. U. S. A.

Return and Forwarding Postage Guaranteed

BULK RATE
U. S. POSTAGE
PAID
Chicago, Ill.
Permit No. 7547

To:

Яків Шумелда
СТРАТЕГІЯ ТА ТАКТИКА УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ

Це праця, що намагається з'ясувати, усистематизувати, зімкнути в одну цілість і висунути цілий ряд міркувань про основні завдання та практичні заходи чи кроки на різних відтинках сучасних та грядучих українських визвольних змагань. Автор.

90 ст. Ціна $ 2.00

Ярослав Гайвас
КОЛИ КІНЧАЛАСЬ ЕПОХА

Збірка статтей друкованих на сторінках «Самостійної України». В них зокрема насвітлюється побут українських самостійників на СУЗ.

143 ст. Ціна $ 2.00

Замовляти в:

Ukrainian - American Publishing & Printing Co.,
2315 West Chicago Ave., Chicago, Ill., 60622 USA